

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States, issued every day except Sundays and Legal Holidays, 54,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO 186. — ŠTEV. 186.

NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 9, 1919. — SOBOTA, 9. AVGUSTA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

PREDSEDNIK WILSON PROTI IZKORIŠČEVALCEM

PRED KONGRESOM JE ODLOČNO ZHTEVAL, DA JE TREBA ZNIŽATI CENE ŽIVIL. — KONGRES NAJ SPREJME POTREBNE POSTAVE. — PREDSEDNIK SE STRINJA Z DELAVCI, KO ZAHTEVAJO VIŠJE PLAČE. — NJEGOV GOVOR SO ODOBRAVALI RAVNOTAKO DEMOKRATI KOT REPUBLIKANCI.

Washington, D. C., 8. avgusta. — Predsednik Wilson je imel danes v zbornici značilen nagovor glede visokih cen, ki jih je zahtevalo kapitalisti za vsakdanje potrebščine. Na podlagi sedanjih postav ni mogoče uspešno nastopiti proti izkoriščevalcem, zato je pa treba sprejeti nove postave, ki bodo v polni meri dosegle svoj cilj.

Predsednik je priporočal, naj bo tudi v mirnem času v veljavi kontrolna postava glede živil ter naj se jo izvaja v vseh njenih podrobnostih. Vse korporacije, ki vrše meddravno trgovino, morajo imeti posebno zvezno licenco.

Tekom vojne je bilo prepovedano gromaditi živila. Znanprej naj se ta prepoved tibe tudi gromadenj krme, kuril, obleke in drugih potrebščin.

Vsaki, kdor se boče izkoriščati s prevelikimi dobički, naj bo strogo kaznovan.

Znanprej mora biti natančno določeno, koliko časa sme imeti tovarnar svoje izdelke v skladiščih in tekem katerega časa mora postaviti prekupčevalce živila na trg.

Predsednik je nadalje zahteval odobrenje mirovne pogodbe ter rekel:

— Toliko časa, dokler je ves naš gospodarski in finančni sistem na vojni podlagi, ne more biti nobenega miru. Začel se je proces, ki bo skorajgotovo, če se ne bo ničesar zgodilo, dvigal cene živil in najmanjše vije in višje, kar pa ne bo privedlo do nobenega logičnega oziroma naravnega konca. Profitirji dvigajo cene na nepostaven in kriminalen način. Proti tem je treba postavno nastopiti ter izvesti postavo do skrajnosti.

Predsednik je rekel, da so delavske zahteve po višjih plačah popolnoma opravilene. Po njegovem mnenju ne more delavcu razen višje plače nobeno drugo sredstvo omogočiti življenja.

Zaenkrat se bo obupnemu položaju odpomoglo z enakomerno razdelitvijo vseh preostalih armadnih zalog. Vlada bo gledala na to, da ne bodo prišle zaloge v roke profitirjev in izkoriščevalcev.

Za uravnavo razmer je potrebno odobrenje mirovne pogodbe. Mir je zaenkrat skladen samo formalno. Svet je v političnem, do gospodarskem in socijalnem oziru še vedno na operacijski mizi. Doheter ne bo odobrena pogodba, ne more nihče imeti zaupanja v industrijo, v kredite, v obnovitev trgovine in v rekonstrukcijo.

Glede prodajalcev na drobno je izjavil: Brez dvoma so prodajalci na drobno v gotovem oziru največ odgovorni za visoke cene. Ljudstvo naj dobi v razpoložljivi natančne informacije koliko sme plačati za to ali ono stvar. To naj bi preskrbele posebne agenture, ki bi jih ustanovil kongres.

Umerno je, da mera svet plačati za veliko vojno opustošenje, ter nositi posledice, ker so bila velika plodovita polja izpremenjena v bojne poljane. Mi ne smemo skrbeti sami zase, ampak pomagati tudi Evropi. Mi in edino mi zamoremo vzdržati ravnotežje. V tej največji krizi vsega človeštva, mora Amerika dokazati svoj pogum.

Ko je predsednik končal svoj govor, je nastalo v kongresu veliko navdušenje. Tako demokrati kot republikanci so prisrčno odobrvali predsednikovo stališče.

Ne potujite v Evropo!

AMERIŠKI POSLANIK V LONDONU PRAVI, DA NAJ AMERIŠKI KANCI NIKAR NE POTUJEJO V EVROPO, KER SO PROMETNA SREDSTVA V EVROPI ZELO POMANJKLJIVA — PAR NA SVETOV NAŠIM ROJAKOM.

London, Anglija, 8. avgusta. — Ameriški poslanik v Londonu, Davis, namerava sporočiti državnemu departmentu, da naj posvari vse Amerikance in druge, ki hočejo potovati v Evropo kajti ti ljudje se izpostavljajo nevarnosti, da bodo morali ostati cele tedne in mesece v različnih pristaniščih in to radi pomanjkanja železnice.

Ameriški poslanik namerava obvestiti državni departament r. d. itega, ker se je glasilo, da bo državni departament dne 1. novembra odpavil vse omejitve glede potnih listin.

Lastniki parobrodskih družb izjavljajo, da se bodo sedanje neugodne razmere komaj izboljšale pred nastopom zime in da bodo nastopile redne razmere nič prej kot prihodnjo spomlad ali pa še pozneje.

Veliko ameriških trgovcev v Londonu je resno vznemirjenih, ker ne morejo dobiti prostora na parnikih, da bi se vrnili domov. Nekateri so prišli semkaj v namenu, da ostanejo tri tedne, a bodo najbrže morali ostati tri mesece ali pa še dalje.

Ta notica je važna tudi za naše rojake, ki nameravajo v kratkem času odpotovati v stari kraj. Mi svetujemo vsem rojakom, naj ostanejo lepo še nekaj časa v Ameriki ter služijo denar naprej, mesto da bi ga trošili v kakem francoskem pristanišču.

Če so čakali pet let, bodo počakali lahko še par mesecev ali tednov, kajti nikomur se ne mudi tako strašno domov, da bi ne mogli počakati toliko časa, da se razmere v domovini uredijo in da bo železniški promet po Evropi zopet v redu.

Kot je znano našim čitateljem, so evropske železnice v strašno slabem stanju, kajti tekem celih petih let vojne se ni nihče brigal zato ter tudi ni imel časa, da bi popravil železniške vozove in tračnice. Vsled tega je na stotisoče železniških voz pri vseh evropskih železnicah, ki niso za nobeno rabo več ali katere je treba temeljito popraviti.

GIRLS BOARDING NAVY TRUCK AT ATLANTIC AND FOURTH AVENUES BOUND FOR MANHATTAN. PHOTO BY W. HENRY, N. Y. H.

V Brooklynu štrajkajo železničarji. Ljudje se morajo v truhih voziti domov.

RUMUNI DIVJAJO PO BUDIMPEŠTI

Dosedaj so usmrtili že dvajset delavcev. — Rumunski kralj v ogradnem glavnem mestu.

London, Anglija, 8. avgusta. — Morning Post je dobila iz Dunaja brzojavko, da rumunske čete strašno divjajo po Budimpešti.

Dosedaj so rumunski vojniki ustrelili že dvajset ogrskih delavcev.

Berlin, Nemčija, 7. avgusta. — (Zakasnelo poročilo.) — V bojih, ki so se vršili med Rumuni in prebivalci ogrskega glavnega mesta, so bile žrtve štiri osebe. To zadefno poročilo je dospelo danes z Dunaja.

Rumuni so napravili za več milijonov škodo ter še nepristano plenijo mesto.

Protizidovska propaganda zavzema vedno večje obsege. Zavezniki se že več dni pogajajo, da bi spravili Rumunce iz mesta, toda dosedaj so ostala vsa pogajanja brez vsakega uspeha.

Paris, Francija, 8. avgusta. — Iz Budimpešte poročajo, da je dospel tja rumunski kralj Ferdinand.

Budimpešta, Ogrsko, 8. avgusta. — Dočim vzdržujejo zavezniki v Budimpešti mir, so se boljševiki polastili kontrole v jugozna padni Madžarski.

EICHHORN V WEIMARSKEM PARLAMENTU.

Weimar, Nemčija, 8. avgusta. — Danes se je nuenkrat pojavil v narodni skupščini Eichhorn, bivši berlinski policijski načelnik. Izza zadnjega januarja ga ni bilo na izpregled, ker je izdala za njim vlada zaporno povelje. Neodvisni socialisti so mu privedli velike ovacije. To je bilo prvič, da je prišel v parlament, odkar so ga izvolili radikaleci.

Vsi ostali železniški vozovi so pa v službi prevažanja živil, strovin za industrije ter prevažanja vojnih jetnikov iz ene dežele v drugo. Vsled tega je tudi prišlo, da mora sedaj približno 100 tisoč potnikov iz Amerike, ki so bili tako nepravilni, da so hoteli hitro priti domov, čakati v francoskih pristaniščih ter črstiti trdno zaslužni denar za hrano, ki je brezprimerno dražja in slabjša, kot jo imeli v Ameriki.

Rojakom prav nič ne pomaga, če pridejo s parnikom preko Atlantika, ker ne morejo s Francoskega nikamor naprej, razen če bi se napotili peš, kar je nemogoče. Značilno je nadalje, da ne poročajo rojaki, ki so odpotovali v Francijo, niti ene besedice v Ameriko. Nihče ne ve, če so prišli v domovino, ali če so še na Francoskem. Poštne oblasti gotovo zadržujejo taka poročila, v katerih so gotovo same pritožbe, kajti cenzura še ni odpravljena.

Najboljši nasvet, ki ga moremo dati rojakom, je vsled tega, da ostanejo lepo tam, kjer so, ter čakajo toliko časa, da se razmere v Evropi uredijo ter postanejo normalne.

ARHANGELSKA FRONTA

London, Anglija, 8. avgusta. — Angleški poveljnik na arhangelški fronti poroča, da so vse vesti o napredovanju boljševikov neresnične. Pravi, da vlada v tem sektorju popoln mir.

ŠPANSKI PARLAMENT ZA ZVEZO NARODOV.

Madrid, Španko, 8. avgusta. — Parlament je danes glasoval za predlog, naj se Španka pridruži Ligi narodov.

V SMIRNI VLADA MIR.

Carigrad, Turčija, 8. avgusta. — Poveljnik angleških čet v Solunu, Francis Milner je dobil naročilo, naj prevzame vrhovno poveljstvo nad vsemi zavezniki četami na Balkanu.

Nadaljna poročila pravijo, da je zavladal v Smirni popoln mir.

DENARNE POŠILJATVE V IZBRO, NA GORIŠKEM IN NOTRANJSKO.

Izvrkujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanju razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je za sedaj po italijanski armadi.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mo goče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir \$ 6.80
100 lir \$ 13.00
500 lir \$ 64.00
1000 lir \$ 128.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft. TVRDKA FRANK BAKSER, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

ZAKAJ VLADA EVROPA SVETU?

Zemljepisne prednosti evropskega kontinenta dajejo prebivalcem nadvlado nad narodi Orijenta.

Washington, D. C., 6. avgusta. — Ali ste že kedaj vprašali, zakaj je Evropa tako važna? — vprašuje neki bulletin Narodne zemljepisne družbe.

Južna Amerika ima lahko svoje revolucije, narodi drugod lahko izginjajo, Kitajska strmo-glavi lahko svojo prazgodovinsko monarhijo in vendar gre svet po svojih opravih popolnoma ne moten.

V Evropi pa naj kak prenapet "nobody home" ustrelji kakega prince in vsi kontinenti sveta se pričnejo tresti vsled potrebe, ki sledi temu.

Bulletin navaja izjavo dr. Edwin Grosvenor-ja, ki pripoveduje, zakaj je najmanjši med šestimi kontinenti proizvedel "tak praktični monopol splošnega vodstva".

Približno istega obsega kot Kanada ali Brazilija bi se človek lahko vpraševal, če je z ozirom na teritorialno razsežnost sploh vredno imenovati Evropo kontinent, — pravi Grosvenor.

Sibirija je za več kot milijon kvadratnih milj večja kot pa cela Evropa. Na zemljevidu istočne poloble je Evropa komaj vredna omenitve. Na jugu je videti majhna došček velike razsežnosti Afrike, dočim jo potiska Azija, katere se drži, zaničljivo proti severozapadu.

Evropa ne predstavlja niti ene četrtnajstine kopnine celega sveta in manj kot eno petdesetino celega površja sveta, a vendar živi v Evropi 450,000,000 človeških bitij ali več kot ena četrtnina celega človeštva. Vseh Evropejcev pa ni našti v Evropi. Oni in njih otroci so zasedli in obljubili celo zapadno poloblo, katero so razkrili. Razdelili so si med seboj in podjarmili celo Afriko. Z izjemo Kitajske in Japonske kontrolirajo celo Azijo in vse otoke v vseh morjih. Tekom zadnjih petindvajsetih stoletij je žarela iz Evrope umetnost, znanost in misel celega sveta.

V fizikalnih prednostih, katere ima Evropa, tiči tudi vzrok, ki je dal Evropejcem in potomcem njih neoporečno nadkriljevanje.

Skoro cela Evropa leži na severni polokoličnem severnega zmernega pasu. Skrajna severna točka Evrope, Severni rt, leži devetnajst stopinj od severnega tečaja. Tarifa, skrajna južna točka, je 36 stopinj severno od ekvatorja.

Nikjer, razven na skrajnem severu, ne otopi prevelik mraz te

VLADAR BREZ HLAČ

NADVOJVODA JOŽEF JE POZVAL CELO OGRSKO TER VSE RAZREDE, NAJ MU POMAGAJO PRI ZATRTJU ANARHIJE TER REŠENJU NESREČNE DEŽELE. — JOŽEF BO NAJBRŽE PREDSEDNIK, NE PA KRALJ OGRSKE.

Dunaj, Avstrija, 8. avgusta. — Nadvojvoda Jožef, ki je določen za novega guvernerja ogrske republike, ima smolo.

Pred enim mesecem so mu komunisti zaplenili skoraj celo njegovo veliko zalogo oblek.

Včeraj je moral formalno obiskati zavezniske zastopnike v tučnejšem mestu. Ko se vstal iz postelje, da se obleče, je našel, da mu je nekdo zmaknil edine hlače, ki jih je imel.

Z velikim trudom se mu je posrečilo dobiti druge hlače na posodo, nakar je šel obiskat zavezniske zastopnike.

Budimpešta, Ogrsko, 8. avgusta. — Nadvojvoda Jožef, novi državni guverner je izdal danes naslednjo proklamacijo, v kateri poziva vse razrede, naj mu pomagajo v njegovem boju proti anarhiji in njegovem naporu, da napravi red.

— Pod pritiskom neminljive ljubezni, ki me veže z ogrskim narodom, in ozirajoč se nazaj na skupna trpljenja zadnjih petih let ter obenem v odgovor na številne želje, ki sem jih čul od raznih strani, sem se lotil rešitve naloge, ki je bila videti skoraj nemogoča.

Ne morem biti na strani ter gledati, kako se politiki in različni interesi pripravajo med seboj glede usode naše uboge domovine. Vseposod vlada popolna anarhija. Neizmerna katastrofa preti, če ne bodo ogrski izobraženi razredi v družbi s poljedeljskim prebivalstvom zopet ustanovili red.

Nadvojvoda je nato navedel seznam novih ministrov ter nadaljeval:

Prehodna vlada bo vstavljena v par dneh po končanem posvetovanjih z meščani, poljedeljskim prebivalstvom in delavskimi zastopniki. Vsakdo, v kojega srečje je še ena iskrica domoljubja, naj podpira z vsemi svojimi močmi vlado v sedanjem težkem položaju.

Proč z razdorom, kritiziranjem in sofizmi! Uveljavimo enotnost, sporazum in delo. Predvsem pa zaupajmo v boljše bodočnost domovine.

Dunaj, Avstrija, 8. avgusta. — Poročila iz Budimpešte, ki so prišla semkaj, kažejo, da ni nobenega namena, da bi proglasili Ogrri nadvojvoda Jožefa ogrskim kraljem in da bo izključno le predsednik.

Čeprav je obdan od starih monarhističnih uplivov, je v nekem pogovoru izjavil, da bo skušal delovati v isti smeri kot je deloval gro Michael Karolyi. Rekel je:

— Jaz sem resničen demokrat. Skušal sem dokazati to s tem, da sem izročil večino svojih posestev tekem pretekle jeseni. Moj namen je voditi vlado, dokler se ne bodo vršile volitve ter bo parlament končno sklepal o celi stvari.

Po različnih posvetovanjih z zavezniki zastopniki se je nadvojvoda Jožef v spremstvu svojih generalov oglasil oficijelno pri vseh glavnih zavezniskih zastopnikih.

Ilesa ali duha. Nikjer ne omejuje prevelika in trajna vročina enerzijske ali slabi volje. Nikjer ne odstrauna prevelika radodarnost narave potrebe dela ter zavaja v brezposelnost.

Tukaj, kjer zrak krepi, mora človek delati, če hoče preživeti. Plačil dela je skoro gotovo, a včasih je treba nekaj več kot le skrbeti za potrebe enega dneva. Perijodično ponavljanje, "ritmično nihanje" letnih časov, kjer sledi poltju vedno zima, sili človeka, da si preskrbi vse potrebno glede hrane, obleke in stanovanja za dni, ki pridejo. Celo majhno delo ter malo misli vnaprej, katerim se Evropejec ne more izogniti, ga sili, da se dvigne iz primitivnega in živalskega stanja k višji eksistenci.

Podnebje zapadne Evrope določa takozvani Gluf Stream ali za livni tok, najbolj mogočni, najhitreji in najbolj blagotjni med morskimi toki. Razgreta masa tega toka, katero obrnejo v istočno smer obali Nove Fundlandije, dospe do Evrope ter ustvarja neizčrpnljive prostore za ribolov v Severnem morju.

Ker ni nobene prevelike ovire, prihajajo morski vetrovi, polni morske vlage, na stotine milj v notranjost dežele, blažijo podnebja ter pospešujejo rast.

Obrežna črta Evrope je značilna vsled svoje dolžine in priročnosti. Južna Amerika je dvakrat in Afrika trikrat tako velika kot Evropa, a ima slednja vendar

daljšo obrežno črto kot imenovana oba kontinenta skupaj. Severna Amerika ima dvojno površino Evrope, a je obrežna črta obeh skoraj enaka, če ne vzamemo v poštev arktičnega dela.

Evropa je preprežena s številnimi, ozkimi ali širokimi zalivi in morji, ki daljšajo obrežno črto. Nobeno drugo vodovje na svetu se ne more primerjati z onim morjem, ki tvori južno mejo Evrope, — s Sredozemskim morjem.

Prebivalci obali Grške in Male Azije so bili prisiljeni vsled okoliščin najprvo spoznati in pozneje obvladati morje. Morja pa je dalo nazaj nekaj več kot pa le materialni dobiček.

Stara kraljevstva na kopnem, Egipt, Asirija, Perzija in Indija so potopila posameznika v masi. V možeh, ki so v skupinah po dva ali trije borili se z morjem ter ga premagali, se je neizogibno vzbudila smisel osebnosti neodvisnosti. To je bilo obenem uspeh in tudi razkritje. Bil je to nadvladujoči motiv bitke pri Maratonu ter vseh bojev za prostost od onih časov naprej pa do današnjega dne.

PARNIK NASEDEL.

Boston, Mass., 8. avgusta. — Parnik North Star je nasedel na pesek devet milj južno od tukaj. Ladjam, ki so prihile na pomoč, se je posrečilo rešiti vseh 280 potnikov.

Cena kronam vedno pada

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvaško, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in selanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mo goče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošiljamo v staro domovino, naprimer:
100 kron \$ 4.00 1000 kron \$ 37.00
300 kron \$ 12.00 5000 kron \$ 178.00
500 kron \$ 18.50 10,000 kron \$ 345.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft. TVRDKA FRANK BAKSER, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

GLAS NARODA

(Slovenian Daily) Owned and published by SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY

Place of business of the corporation and addresses of above officers: 21 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

GLAS NARODA izhaja vsak dan izvenemih nedelj in praznikov.

Na celo leto vsake št. na Ameriko \$4.00 Za pol leta na mesto New York \$2.50

GLAS NARODA ("Voice of the People") Issued every day except Sundays and Holidays.

Advertisement on agreement. Dostavljen brez plačila in osebno se na priročje.

GLAS NARODA ("Voice of the People") 21 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

Venizelos in Liga narodov

Pisec: FRANK H. SIMONDS.

Objava v pariških listih, da je vsled izjavljenja mirovne konferenec v zadevah Balkana in prav posebno vsled ameriškega stališča z ozirom na Tracijo, Venizelos javno izjavil, da je izgubil vsa zaupanja v Ligo narodov, je več kot mimoidoče važnosti v sedanjem času.

Spominjam se dneva, ko sem sedel poleg grškega ministrskega predsednika na neki pojedini v pričetku mirovne konferenec. Tako pri obedu kot pozneje v posebnem govoru je živahno in prepričevalno zagovarjal Ligo narodov s stališča zastopnika majhnega naroda Venizelos ni bil le najbolj odlični med zastopniki majhnih narodov, temveč tudi eden najbolj odličnih mož v Parizu, kojega sila in inteligenca sta ga spravljala povsod v osprelje.

Če bi stopil Venizelos v vojni nastran Nemcev, bi bila Grška popolnoma izgubljena za zaveznike. Postala bi nezmerno dragocena postojanka za nemške podmorske čolne in zmogovita macedonska kampanja v septembru preteklega leta bi se ne mogla vršiti.

Vspričo odkritih simpatij kralja Konstantina, grškega dvorca in armade do kajzerja, je Venizelos rešil Grško za zaveznike ter nudil s tem uslugo nepreračunljive vrednosti v onih kritičnih urah.

V Parizu kot na različnih mirovnih konferencah po balkanskih vojnah je kazal Venizelos zmernost, kar je predstavljalo oster kontrast proti stališču zastopnikov drugih majhnih, a ambicioznejših narodov. Od prvga pričetka je bil zagovornik ter mogočen zagovornik Lige narodov, ne le kot ideala, temveč tudi kot praktičnega stroja, kojega namen je bil zavarovati manjše države pred velikimi; ne le kot stroja za mir med velikimi narodi, temveč tudi kot jamstva neodvisnosti in pravice majhnih držav — kot je njegova lastna.

Na mirovni konferenci je zahteval Venizelos za svojo deželo le ozemlja, v katerih je prebivalstvo grško, ozemlja s helenskimimi tradicijami.

Ko je zagovarjal te zahteve, je naletel na sovražnost Italijanov ter našel, da niso le Italijani nasprotni z ozirom na Tracijo in Egejsko morje, temveč da tudi Združene države zagovarjajo izročitev teh ozemelj v roke — Bulgarom.

Težične celega položaja je ležalo v odločitvi glede Tracije in prav posebno onega dela Tracije, ki leži med reko Marico ter sedajo grško mejo. Zasedenje tega ozemlja je dovoljevalo Bulgarom napad na Grško tekom druge balkanske vojne in sicer brez provokacije od strani Grške.

To ozemlje pa je bilo tudi dragoceno iztočnice za bulgarske operacije tekom svetovne vojne. V rokah Bulgarov je predstavljala Tracija stalno ogrožanje Soluna.

Argument, da naj pripade to ozemlje Bulgarski, počiva izključno na dejstvu, da bi ne imela Bulgarska brez tega ozemlja nobenega izhoda na Egejsko morje. To ozemlje pa nima nobenih pristanišč in če ne bodo dobili Bulgari grškega mesta Kavale, je težko videti, zakaj pripisujejo toliko važnost temu kosu morskega obrežja.

Francija in Anglija sta se dogovorili, da priznata zahtevo Venizelosa, temelječo na dejstvu, da je prebivalstvo prizadetega ozemlja grško in ne bulgarsko ter na nadaljnjem dejstvu, da bi pomenilo v bulgarskih rokah stalno ogrožanje grške varnosti.

Dvakrat v dveh letih je napadla Bulgarska svoje sosedo v prostornem namenu, da se polasti njeno ozemlja. Bulgarska je vznemirajoče element na Balkanu in njeno stremljenje je bilo in je še danes, da si pridobi dejansko hegemonijo južno od Donave.

Ameriško zavzemanje za Bulgare je pomenjalo prav tako velik udarec za Grke kot je pomenjalo ameriško zauzemanje za Jugoslovane velik udarec za Italijane. (Zato so dali velik del našega naroda Italijanom!) Italijani pa so nadalje sami tekmeči Grkov ter skušajo oropati Grško ozemlja, ki so brez dvoma njena soglasno s principiji predsednika Wilsona. Vsled tega so Italijani hitro in premeteno stopili na stran onih, ki zahtevajo koncesije za Bulgarsko kot so se že prej zavzemali za rumnske zadeve na škodo Grkov.

Venizelos vprašuje — in ne brez varstva — zakaj vstraja Amerika, ki ni napoveda Bulgarski vojne in koje interesi niso pri tem prizadeti, pri zahtevi, da dobi Bulgarska — dedna sovražnica Grkov — ozemlja, ki so grška in bistveno potrebna za grško varnost.

Ideja, da naj Liga narodov zagovarja uničenje grške varnosti ter razveljavi grške pravice, je očitno izpreobrnila Venizelosa od nazorov, katere je imel, ko sem govoril z njim pred petimi meseci. Ker se je odpovedal vsakemu delovanju pri Ligi narodov, je slednja oropana onega njenih največjih predstaviteljev, kajti tako na pariški konferenci kot splošno v svetu je Venizelos ena glavnih oseb, velik mož v vsakem pomenu besede.

Da se zavzema Amerika za bulgarske zahteve se mi zdi ena največjih napak, ki si jih more človek misliti. Bulgar je predstavljatelj ruske ideje in ruskega duha na Balkanu.

u. Zakrivil je vsak mogoči zločin, radi kojega obsojamo Nemce. Velika Bulgarska bi bila le korak proti oni Bulgarski, katero je skušal skozi celo generacijo ustavriti narod te tatarske države. Srbi in Grki zaslužijo v veliko večji meri podporo Amerike, če se že hočemo mešati v to komplicirano vprašanje. Prav tako kot je bil učinek naše intervencije glede Reke ta, da je nastal spor med Italijo in njenimi zavezniki v Evropi ter je nastopila Italija pot nazaj k zvezi z Nemčijo, prav tako bo učinek ameriškega zagovarjanja bulgarskih zahtev v Traciji ta, da bo postal Venizelos v Grški nemogoč ter se bodo vrnili pristasi kralja Konstantina in oni, ki simpatizirajo z Nemčijo.

Ta epizoda glede Tracije nam nudi nadarjen vzgled težkoč s katerimi se mora boriti neorganizirana Liga narodov v vsakega delu Evrope te nam nudi tudi nadaljni dokaz, kako nevarno more biti za evropske narode ameriško vmešavanje v uravnavo takih evropskih vprašanj.

Varnost in pravice manjših narodov se tem potom žrtvujejo zasledovanju abstraktne ali akademične ideje.

Če bodo dobili Bulgari Tracijo, bo izbruhnila nadaljna balkanska vojna, izzvana od njih v namenu, da se polaste Soluna. Če pa ne bodo dobili Tracije, bo kljub temu izbruhnila vojna, kajti požrešnosti Bulgarov ni mogoče zadovoljiti, razen če se jim izroči balkanski polotok.

Leta 1913 jim je ponudil Venizelos Kavalo in celo ozemlje istočno od Strume. Vzeli so ga, a nato napadli Grško na izjaljalski način. Grki in Srbi so privolili, da dobe Bulgari to ozemlje celo po njih zavrtnem napadu na Grško in Srbijo leta 1913.

Kljub temu pa so dve leti pozneje Bulgari zopet napadli Srbijo ter vdrli v Grško. Posledica tega je bila, da so izgubile one močne angleške sile, ki so izza dni Gladstona simpatizirale z Bulgarsko, vsako upanje.

Ker smo se dosedaj pojavili v ulogi prvoboritelja za Bulgare, nismo le izgubili simpatije Grkov do Lige narodov, temveč tudi podporo in sodelovanje moža, katerega smatramo številni za največjega državnika v Evropi.

Boj proti jetiki

Dr. Josip Volavšek.

Jedilno posodo kakor tudi žlice, vilice in nože se mora oprati v vroči vodi, v kateri raztopimo primerno množico sode; še bolj gotovo pa je razkuženje, ako posodo in žlice skuhamo (vilice in noži pa se pri kuhanju pokvari-jo).

Razume se, da mora imeti bolnik lastno posodo, katere rabi samo on, svoj univalnik, svojo bričalko, svoj kozarec, svoje žlice, vilice in nože. Vse to se mora posebej čistiti in ne skupaj z drugo posodo.

Ako bolnik umre ali se ga prejelje v bolnišnico, tedaj je treba celo sobo energično razkužiti, najprej vse očistiti, posebno slučajne sledove pljučev, in potem razkužiti s formalinom. Ta aparat za razkuževanje s formalinom je tako pripravljen in poceni, da si ga lahko nabavi in ga porablja vsaka občina. Ako je razkuževanje s formalinom nemogoče, se mora soba dobro očiti (pod porihati in nazadnje pobrisati z 2-odstotno lizolovo tekočino. Z isto tekočino je treba obrisati pohištvo, stene eventualno prebeliti, posteljino, perilo, obleko itd. razkužiti na prej omenjeni način. V sobi je treba pustiti nekaj tednov odprt okna in, ako mogoče, 1 do 2 meseca ne stanovati (vsaj spatne) v isti sobi. Če se razkuži soba s formalinom, se lahko še isti dan stanuje v ti sobi, ne da bi se okužilo.

Ako menjate stanovanje, vprašajte najprej, kdo je doslej tam stanovaval. Ako je imela dotična stranka bolnika, ki je bil bolan na pljučih, prepričajte se dobro, ali je bilo stanovanje razkuženo ali ne. Razkužite ga eventualno sami ali ga pa odklonite! Veliko ljudi najde v novem stanovanju kak bolnik in smrt. Tudi ako le sumite, da je tam stanoval jetični človek, razkužite stanovanje.

V Nemčiji je strogo zapovedano naznaniti vsak slučaj bolezni ali smrti na tuberkulozi. Tako ima država pregled čez vse jetične, in ako bolnik umre ali menja stanovanje, tedaj država poskrbi za razkuženje prejšnjega stanovanja. Ravno tako skrbi država za zdravljenje in izoliranje.

Ako bi imeli toliko zdravilišč za bolne na pljučih, da bi vsaj tri ste jetične lahko preskrbeli, bi kasljalji ali pljučje bakielle, bi bil ves boj proti jetiki dosti lažji in uspešnejši, toda teh sanatorijev za tuberkulozne je veliko premalo. Boljše so razmere v Nemčiji, kjer imajo na stotine ljudskih sanatorijev, kjer se pri zelo zmernih cenah lahko zdravijo tudi nižji sloji, med tem ko so pri nas sanatoriji rezervirani le bogatim ljudem. V sanatorijih za jetične en del bolnikov izgubi bakielle, drugi del pa četudi ne izgubi bakiellov, ni več nevaren, ko se vrne domov, ker je natančno poučen, kako mora braniti svojo okolico pred okuženjem. Vsi ti, ki se vrnejo iz teh sanatorijev, naj bi bili kakor so jih videli v zdravilišču naj širijo počem med ljudstvo.

Važno so oskrbovalnice ali oskrbovalni uradi za tuberkulozo, kakor obstojajo na primer v Nemčiji že veliko let in kakor so jih v bivši Avstriji začeli ustanavljati mnogo pozneje, posebno med vojsko, ko se je začela tuberkuloza razvzditi širiti.

Ti oskrbovalni uradi skrbijo l. da dobijo pregled vseh jetičnih bolnikov. Zdravniki, bolniške blagajne e, podporna društva, bolnišnice itd. prijavljajo jetične temu uradu. Druga naloga je, preiskati bolnika samega in dognati število in nalezljivost njegove bolezni. Obnem z bolnikom se mora preiskati obitelj in sploh vse ljudi, ki stanujejo skupno z bolnikom. Če se ozdravljive in lahke slučaje pošljejo v specialne zavode in zdravilišča za jetične, težko bolne v neozdravljivem stanju pa v bolnišnice, da jih izolirajo. 4. Pregledati stanovanje, kjer biva bolnik, in poučiti ljudi, kako naj se varujejo pred okuženjem, kako morajo čistiti stanovanje, perilo, posodo itd. Ako je stanovanje že samo na sebi nezdavno, ga treba menjati. Ti uradi navadno tudi prispevajo za izboljšanje stanovanjskih razmer jetičnih ljudi.

Za te oskrbovalnice je treba strokovnih in posebnih bolniških sester, katere nadzorujejo zdravniške naredbe v stanovanju jetičnih.

Preiskanje bolnikov, zdravljenje itd. je v teh oskrbovalnicah brezplačno. Stroški se krijejo iz podpor in državnih prispevkov. Nevarnost okuženja prihaja vedno od jetičnega človeka, zato je treba dotičnega, ako ni več sposoben za delo, kolikor mogoče izolirati, drugače pa poučiti njega in njegovo okolico, kako se naj brani je okuženja. Za druge nalezljive bolezni so po postavi določene kontumacije, itd., kar pa je pri tuberkulozi vsled dolgotrajnosti in raznovrstnosti bolni in iz socialnih razlogov nemogoče.

Velikokrat so jetični, ki imajo odprto tuberkulozo (pljučje bakielle) veliko let sposobni za delo, prihajajo v družbo in se počutijo relativno dobro. Ti so najnevarnejši ako niso poučeni o svojem stanju in o tem, kako morajo varovati svojo okolico. Večkrat izgledajo taki ljudje v obraz jako dobro in navadno niti ne mislijo, da bi mogli biti dotičniki jetični. Lahko se je varovati, ako se vidi in pozna nevarnost, toda zelo težko, ako se ta ni pozna. Pri iskanju izvira infekcije v obitelji sem večkrat našel, da je en starejši član obitelji, kateri si niti ni mislil, da je jetičen, okužil vse druge in posebno otroke. V spominu mi je iz Trsta družina, kjer je v teku sedmih let umrlo 14 oseb na jetiki; le stari oče, kateri je vse druge okužil, še živi in se počuti relativno dobro.

Danes, ko vemo, da je tuberkuloza ozdravljiva, lahko povemo bolniku resnico. Ako pozna bolnik resnost svojega položaja sbe veliko vesteje zdravil in gotoveje ozdravil, kakor pa če mu rečemo, da ima navaden "katar" in da ni nevarnosti. Pod slabokrvnostjo, pljučnim katarjem in drugimi boleznimi se skriva tuberkuloza, dokler se da. Vsa prileksa je nemogoča, ako bolnik ni poučen o svoji bolezni. V slučajih, kjer se iz raznih razlogov ne more bolniku naravnost povedati, naj sorodniki izvejo resnico od zdravnika.

Kakor Grge nalezljive bolezni, se lahko tudi jetika dobi s hrano, ki je okužena s tuberkelbakičiji. V trgovinah z živili naj ne bodo nastavljeni jetični ljudje. Tudi muhe prenašajo bakielle, ako lazijo po pljučnih in potem letajo na živila.

Mleko je večkrat okuženo s tuberkulozo goveje živine. Človek je dostopen za jetiko goveje živine in dognano je, da je vsak deset slučaj človeške tuberkuloze povročen po bakielih goveje tuberkuloze. Ta bakiellus (Typus bovinus) se le malo razločuje od bakiella človeške jetike (Typus humanus) in napravi iste izpremembe in posledice v telesu. Govedo pa se ne more okužiti s človeško tuberkulozo. Seveda lahko mleko okuži jetični človek tudi z bakieli človeške tuberkuloze. Tuberkuloza med govedo je zelo razširjena. V Hamburgu napravljeno statistika kaže, da je čez 20 odstotkov goveje živine okužene s tuberkulozo. Nikdar ne uživajmo surovega mleka, ako ga ne dobi mo od poznane, gotovo zdrave krave.

Nezdrava stanovanja, posebno temne, vlažne, solnčnim žarkom nedostopne sobe pospešujejo razvoju tuberkuloze in pripravljajo dispozicijo za njo, zato si iščimo suha, zračna, kolikor mogoče prostorena stanovanja! Čistimo in zračimo sobe vsaki dan! Svetloba, zrak in solnce so največji sovražniki tuberkuloze in najboljši zaščitniki zdravlja. Da so hiše pravilno zidane in stanovanja higijenična, za to pa naj bi skrbela država.

Primerena, tečna in zadostna hrana obrani telo zdravo in močno in hrana je eden glavnih činiteljev pri zdravljenju kakor profilaksi tuberkuloze. Brez primerne hrane se telo ne more braniti infekcije ali jo premagati, ako je že inficirano. Pomankanje u stvarja vedno dispozicijo za tuberkulozo, to nam potrjuje tudi vojna. Tudi je tuberkuloza med revnimi sloji dosti bolj razširjena kot med premožnimi.

Tudi alkohol, posebno v preveliki množini uživan, pripravlja prot tuberkulozi. Od 30. leta naprej umre dva do trikrat toliko možkih na jetiki kakor žensk, česar je najbolj kriv alkoholizem, ki je med možkami bolj razširjen, kot med ženskami. Posebno za otroke in mladino, ki se še razvijajo, je alkohol zelo škodljiv in največji pospeševatelj jetike. Alkohol ne vzgaja in ne utrjuje, ampak uničuje. Ako tudi alkohol v zmernih množini odraslim navadno ne škoduje, škoduje otrokom vedno

Jugoslovanska Katol. Jednota. Ustanovljena leta 1896 - Inkorporirana leta 1900. Glavni urad v ELY, MINN.

GLAVNI URADNIKI: Predsednik: MIHAEL ROVANŠEK, box 251, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: LOUIS BALANT, box 106 Pearl Ave., Lorain, Ohio. Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn. Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn. Blagajnik neprizp. članov: LOUIS COSTELLO, Balda, Colo. VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. JOS. V. GRAHEK 848 E. Ohio St., N.S. Pittsburgh, Pa. NADZORNIKI: JOHN GOUZE, Ely, Minn. ANTHONY MOTZ, 9441 Ave. M. So. Chicago, Ill. IVAN VAROGA, 5126 Natrona Alley Pittsburgh, Pa. POROTNIKI: REGOR J. FORENTA, box 176, Black Diamond, Wash. LEONARD SLABODNIK, box 499, Ely, Minn. JOHN RIJNIK, S. R. box 24, Export, Pa. PRAVNI ODBOR: JOSEPH PLAUTZ, Jr. 432-7th St. Calumet, Mich. JOHN MOVERN, 624-2nd Ave., Duluth, Minn. MATT POGORELEC, 7 W. Madison St. Room 605 Chicago, Ill. ZDORUŽEVALNI ODBOR: RUDOLF PERDAN, 6028 St. Clair Ave., NE Cleveland, Ohio. FRANK ŠKRABEC, 874. Yds. Sta box 53 Denver, Colo. REGOR HREŠČAK, 407-9th Ave., Johnstown, Pa.

Val dopisil, tkajoči se uradni zadev kakor tudi danarne poljajve naj se oddajajo na glavnega tajnika Jednote, vse prirobe pa na predsednika potnega odbora. Na osebna ali neuradna pisma od strani članov se ne bode odzvalo. Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovancem za oblen pristop. Jednota posluje po "National Fraternal Congress lestvic. V blagajni ima krog \$300 000 (tristotisoč dolarjev). Bolniških podpor, poškodnin in smrti, sta je že izplačala do \$1.500.000 (en milijon in pol dolarjev). Bolniška podpora je centralizirana. Vaak opravičen bolnik si je vesel da tobi podporo, kadar jo potrebuje. Društva Jednote se nahajajo po raznih naprednih slovenskih naselbinah. Tam, kjer jih še ni, priporočamo ustanovitve novih. Društvo se lahko ustanovi s 4 člani ali članicami. Za nadaljnja pojasnila se je obrniti na glavnega tajnika.

in v vsaki množini. Boj proti alkohololu je deloma tudi boj proti jetiki. Slednjic napravljajo vse bolezni, posebno pa dolgotrajne, dispozicijo za tuberkulozo. Jetični ljudje naj se ne poročijo, dokler niso popolnoma zdravi, ker je zakon zanje zelo nevaren. Nekateri so predlagali, naj izda država posebne postave, ki zabranjujejo jetičnim žentev, s takšnimi postavami pa bi se težko dosegel zaželjeni uspeh. U-

FINANČNO POROČILO J. R. Z. ZA MESEC JUNIJ IN JULIJ.

(Finančni odsek J. R. Z.)

Table with columns for month (Mesec Junij, Mesec Julij) and list of donors with amounts. Total for Junij: \$242.98. Total for Julij: \$414.71.

Vi ste lahko zdravi. Se se aste zdraviti pri prvem in najboljšem zdravniku v Pittsburghu, DOKTORJU OSBORNU, v katerega uradu se govori čisto slovenski in ki se nahaja na 113 Smithfield Street, drugo nadstropje. Dobite ga lahko. On jamči za pravo zdravljenje vaše bolezni, zdravi pa vse bolezni, možne in ženske. Posebno se pazi, da hitro in trajno ozdravi vse privatne bolezni možkih. K njemu se lahko s zaupanjem obrnete. On zna varovati tajnost. K njemu prinalajo ljudje od blizu in daleč da jih zdravi. Njegove ce, ne so zmerne, zdravljenje najboljše. On ima svojo lastno lekarno in vse električne stroje za pregledovanje. On zdravi vsakega enako: bogatina in siromaka. Pojdite k njemu in se sami prepričajte. Pazite na naslov: PROFESOR DOKTOR OSBORNE. Slovenski zdravnik, 113 Smithfield Street, (2. nadstropje) Pittsburgh, Pa.

Ženske v sobi številka 27

Is zapiskov nekega profosa maršala.

Archerhorn, prijazno francoško mestec, ležeče v notranosti kljuke, ki tvori Archerhon zaliv, je poletno razvedriše, kjer se je v normalnih časih zbirala vesela francoska družba in kjer je bilo videti tudi tekom vojne povsem kozmopolitisko množico. V tem kopališču je videti veliko številno krasnih vil.

Pred vojno je bil tamošnji Casino znan kot drugi Monte Carlo, čeprav ga uporabljajo sedaj kot bolnico in na zunanjem robu mesta je bilo tudi dirkališče za konjske dirke. V bližini se je nahajal Camp Hunt, eno največjih artilerijskih vežbalnih taborišč, kjer so preiskovali nove topove naše armade in kjer so se možje urili v artilerijskem streljanju.

Ker je bil Archerhon edini kraj v bližini, kamor so mogli iti naši ljudje za zabavo, je bilo mesto v sobotah in nedeljah seveda polno častnikov in vojakov. To mesto so obiskovali tudi Amerikanci iz Bordeaux-jav, ki so prihajali iz tjakaj, da plavajo v morju ter preživijo vesel dan. Pogosto so je zgodilo, da je bilo tamkaj kako nedeljo do tisoč Amerikancev. Vsaletega je bil to tudi prostor, kjer je bilo lahko nabirati informacije, katere je potrebovala nemško vrhovno poveljstvo in v Archerhon so bili vsled tega poslani nekateri najboljši nemški špijoni.

Špijoni — ženske.

Nemčija je uporabljala kjerkoli in kadarkoli je bilo mogoče — ženske, kadar je hotela dobiti informacije glede ameriške armade. Nemei so dobro poznali značaj Amerikancev — da je namreč vedno na isti način obziren proti vsem ženskam in da postopa z njimi kot bi postopal s svojo materjo ali sestro. Vsalet tega si navaden Amerikanev skoro ne more misliti, da bi se mogla ženska poznati tako, da bi opravljala — službo špijona. Vsalet tega je bilo zelo lahko ujeti Amerikane.

V Archerhon je nastanila Nemčija med drugimi špijoni tudi tri zelo premetene ženske. Te ženske so v veliko vno nabirale informacije te jih na ta ali oni način spravljale iz Francije v Nemčijo.

Ženske zabave in — računi.

Nekega dne je na vlak, ki je vozil v Bordeaux, čul neki moj mož pogovor dveh častnikov, ki sta govorila o tem, da jih te ženske vedno zabavajo, kadar pridejo v Archerhon in da plačajo v vsakem slučaju ženske vse račune. Obi častnika sta smatrala to za dobro šalo. Bila pa je to tako nenavadna prijava, da smo se vedli preiskavo. Našli smo, da prirejajo te ženske številne bankete in da ženske vedno plačajo računa. V Franciji kot povsod drugod je nekaj posebnega, če plača ženska račun za zabavo, katero ima z možkim in če je slednji resnično previden mož, bo postal vsled tega gotovo pozoren.

Nadaljni sum je bil obrnjen na to mesto vsled dejstva, da je naš inteligentni department izvedel, da je nemško vrhovno vodstvo prav posebno dobro informirano glede naših novih topov, glede moči baterij, njih postojank ter števil topov v eni bateriji.

To je bila zelo resna zadeva in dobili smo naročilo, naj ne varujemo niti s časom niti s denarjem, da dobimo v roke one, ki so bili odgovorni za to.

Vino in ženske.

Najprvo smo prideliili slučaju dve naši ženski, ki sta imeli nalogo opazovati te tri ženske. Prišluškovali sta pogovor med temi tremi ženskami ter našimi častniki ter zapazili, da so vse tri ženske potem, ko je prčelo vino slobodno krožiti, skrbno obrnile pogovor na obseg naših topov, na število mož v bateriji, na odhod ladij ter pričakovani dohod transportov ter na različne druge stvari, ki so morale zanimati sovrtaški inteligentni department.

Nekega večera je na taki zabavi eden naših častnikov govoril o pričakovanem prihodu nekega transportnega parnika ter se bahal, da smo pognali nemško podmorsko čolno z morja, da si niso upali lotiti se naših ladij in da ni dotična transportna ladja niti zavarovana v lovi na podmorsko čolno.

Ta transportna ladja pa je bila namenjena v Bordeaux. Slednje mesto ne leži ob obali, temveč nekako trideset milj navzgor ob reki Gironde. Kadar hočejo priti ladje v reko, morajo iti preko neke plitvine, katero je mogoče prevoziti le ob visoki plimi.

Ko je prišel od častnika imenovani parnik do ustja reke, je prežal tam nanj neki nemški pod-Na krovu parnika.

Ob neki drugi priliki so zahvale te ženske gotovo častnike z enega ameriških transportov, ki so razkladali v Bordeaux svoje blago. Ženske so si pridobile prijateljstvo teh častnikov na tako premeten način, da so jih častniki povabili naj pridejo na krov parnika ter obedujejo z njimi. Ženske so povabile z veseljem sprejele in po obedu sta dva ten častnikov razkazala ženskam zelo ladjo. Pokazala sta jim različne instrumente, katere so rabili za ugotovljenje sovrtaških podmorskih čolnov.

Častnika sta šla celo tako daleč, da sta pojasnila nove instrumente, katere se rabi, da se vozi ladjo v zig-zag črti.

Uboga noreca sta drago plačala za svojo bedastočo, kajti na parnik je čakal celih dvesto milj od obali neki nemški podmorski čoln ter ga potopil.

Po naših mislih ni bilo nobenega dvoma, da so te ženske poslale na ta ali oni način informacije podmorskemu čolnu, ki je potopil parnik in da so bile odgovorne za smrt številnih dobrih mož, — mož, katere so zabavale in od katerih so se pustile zabavati.

Teška naloga.

Nismo pa imeni nobenega direktnega dokaza ter jih nismo mogli aretirati, dokler bi ne izvedeli, na kak način operirajo, kdo jim pomaga in kdo je vodja cele zadeve. Treba je bilo dobiti zadostnih dokazov, da se jih lahko obsodi, kajti hoteli smo uveljaviti svarilen vzgled za vse druge. Lahko bi jih aretirali kot nevarnega splošnega blagru, a kaj takega bi bilo povsem različno od prave obsodbe.

Če jim dokazemo krivdo, je le ena kazen, namreč smrt in mi smo se hoteli na absoluten način prepričati, da ne pošljemo v smrt nedolžnih ljudi.

Razentega smo hoteli dobiti v roke vse. Vsaletega smo sklenili izpremeniti našo taktiko ter prideliti slučaju enega naših mož "Lepi Jones".

Našem departmentu je bil pridljen ameriški častnik lepe znanosti, ki je govoril gladko francoski in nemški — mož onega tipa, ki vedno vzbuja pozornost žensk. Ta častnik ima mogoče ljubico v Združenih državah in vsled tega ga hočemo imenovati Jones.

Ta Jones je dobil torej navodilo, naj se seznanj s temi ženskami ter izve, če mogoče njih povest. Odšel je v mesto, si zagotovil sosedno sobo v istem hotelu ter navedel kot vzrok za svoje dolgotrajno bivanje to, da je bil zastrupljen s plinom in da so ga poslali tjakaj na odpojitke.

Dobro je bil založen z denarjem ter se kmalu seznanil s temi ženskami. Postavil je diktograf v njih sobe, a če so kedaj govorile o svojem delu, je bil pogovore preveč pritažen, da bi ga mogli za znamenati aparati.

Na pravem tiru.

Njegovo prvo poročilo, ki nam ga je poslal par dni po svojem dohodu v mesto, nas je pričudilo, da zasledujemo prave ljudi.

Izšel je, da signalizirajo iz svojih sob ponovi s pomočjo električnih svetilk. Poročil je tudi, da najamejo ob gotovih časih tudi čoln, s katerim se vozijo po zalivu. Zapazil je tudi, da najamejo vedno isti čoln, da grejo vedno same in da ne more dobiti dovoljenja, da bi jih spremljal v čolnu.

Kadar so šle na morje, so se izkrcale na nasprotni strani zaliva, kjer smo imeli mi mornariško zrakoplovno postajo. Tam so obiskale častnike, o katerih so vedele, da so nastanjeni tam.

Previdne babe.

Po sprejemu tega poročila smo spravili nekaj svojih ljudi v ne-

Driska

je poletna bolezen, ki izhaja iz različnih vzrokov. Mnogokrat ima svoje vzroke valed življenja nezrelega otroka ali zelenjava. V vsakem slučaju je to znak mizerije, ki je bolezen in ne prijetna. Ustavite jo. Rabite

Severa's Diarrhoea Remedy

(Severovo Zdravilo zoper drisko). Njena vrednost je preiskovana v zdraviljenju driske, colice, poletnih potozih, želodčnih krčev in raznih notranjih neradov. Dobro je za otroke in odrasle. Cena \$06 in \$02 davka. Napredaj v vseh lekarnah. Odličnoite imitacije.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

ki čoln v zalivu in naloga teh mož je bila opazovati okna v hotelu s svojimi daljnogledi. V številnih naporih, da dobimo dokaz v tem slučaju, ga ni bilo bolj težavnega kot je bil oni mož, ki so stražili v zalivu. Tam zunaj v zalivu je bilo ponoči mrzlo, vlažno in viharno.

Včasih se je zdelo našim možem, da so komarji direktno v zvezi z Nemci, kajti storili so kar je bilo v njih moči, da jih prepred. Skozi številne noči je bilo naše stražnje neuspešno.

Konečno pa je prišel pravi trenutek, kajti videli smo, kako so signalizirale z majhno lučko iz ene sobe. Celo pri svojem signaliziranju so bile zvanredno previdne, kajti niso prišle direktno k oknu, temveč se držale nekoliko v ozadju. Žarki luči pa so bili vedno obrnjeni v eno smer.

Opazovali smo njih signaliziranje ter skušali ugotoviti sprejeto postajo na nasprotni obali zaliva. Mi nismo videli nobenega znamenja odgovora. Če smo hoteli biti popolnoma uspešni, smo pa morali dobiti ta člen v verigi dokazov.

Sklenili smo jim dati dosti naprednih informacij, da bodo zaposlene s svojim signaliziranjem ter odposlali v ta namen nadaljnega častnika, da se pridruži prvemu. Jones je bil zelo uspešen, ter se je hitro bližal točki, ko bi jih lahko povedal katerokoli stvar in bi mu one vse verjele.

Osredotočil je svojo pozornost na eno izmed žensk — na ono, ki je bila videti najbolj slaba med tremi ter najbolj ljubosumnega razpoloženja. Prihod novega častnika jim je dal priliko, da so ga pričele bombardirati z vprašanji in ker je bil dobro založen z naprednimi informacijami, jih je držal zelo zaposlene.

Signalizirale se ves ta čas. Kljub temu pa nismo mogli ugotoviti sprejemne postaje in to radi premetenega načina, kako se je vršilo signaliziranje.

Konečno smo pozvali mornarico na pomoč in s pomočjo zemljevida je slednja ugotovila majhno ozemlje, na katerem je bilo edinole mogoče videti signale.

V pasti.

Na ta okraj smo osredotočili vse svoje napore.

Poslali smo nekaj mož, da opazujejo hiše ter naši konečno pravo mesto. Bila je to hišica, v kateri je živel človek, ki se je izdajal za Belgijca, ki je živel v Parizu, ko se je pričela vojna ter ni bil v stanu vrniti se domov. S pomočjo Francozov smo aretirali kuharja, ki je bil v službi pri tem človeku ter postavili na njegovo mesto enega naših ljudi. Ta človek je kmalu razkril, da je po vsakem signaliziranju in potem ko so odšle ženske s čolnom na morje, odšel na morje s svojim motornim čolnom tudi ta domnevani Belgijec.

Vsaki pot, ko je odšel na tako vožnjo, je v isti noči signaliziral proti neki točki, kjer je bilo več hišic.

Glavni stan špijonov.

Naš naslednji korak je bil, da smo zastražili te hiše ter konečno izsledili ono, ki je ponoči pošiljala signale na morje. To se je vedno zgodilo ob deveti uri, nato ob deseti, enajstih in tako dalje, dokler ni odgovorila rdeča luč. Našli smo tudi, da se je po vsaki taki noči signaliziranja človek, ki je živel v dotični hiši, splaval na neko čer v morju. Opazili smo tudi, da so se tudi ob drugih časih pokazale zunaj na morje dve rdeči luči za eno se-

SEDAJ LAHKO POŠLJETE DENAR V JUGOSLAVIJO

Glavni urad American Express Comp. 65 Broadway, New York

popolnoma varno, hitro dostavljanje in po najnižjih cenah potom

AMERICAN EXPRESS COMPANY

Glavnična \$18.000.000.00

Pošljite svoj denar potom stare poštene trdnice. Ta velika družba je bila ustanovljena leta 1861, ima veliko glavnično, agente in urade v vsakem delu sveta ter pošilja v evropske dežele veliko več denarja kot vsak drugi odpošiljalec. V svoji trgovini je popolnoma poštena. Vsak odjemalec dobi isto ceno izmenjava.

Cene izmenjave so sedaj nizke. Če pošljete sedaj svoj denar, bodo vaši domači dobili več kron za en dolar.

DANAŠNJA CENA (se lahko izpremeni) je 100 kron za \$4.50. Poština 25 centov za naročilo za vse kraje v Jugoslaviji.

Vi nam lahko pišete v svojem maternem jeziku, ali pridete v katerokoli American Express Office.

Varnost Hitrost Nizke Cene

Izpolnite to denarno nakaznico, pridenite ekspresni Money Order, poštni Money Order ali gotovino v registriranem pismu in pošljite na:

Foreign Money Order Department

AMERICAN EXPRESS COMPANY

65 Broadway, 18 Chatam Square, all 118 W. 38 St. New York New York New York

Agente in dopisniki povsod. Katerokoli odpošiljevalnik glejte, da dobi American Express Co. poiridilo.

DNE..... 19

ZNESEK.....

IME, KUMU NAJ SE IZPLAČA DENAR.....

KJE PREBIVA.....

POŠTA.....

OKRAJ.....

DEŽELA.....

IME ODPOŠILJALCA.....

P. O. B. .... ŠTEVILKA ..... CESTA.....

MESTO.....

DRŽAVA.....

kundo, nakar je prišel odmor, nato zopet dve rdeči luči in konečno tema.

Ko smo izvedeli vse to, smo spoznali, da je prišel čas resničnega dela, kako ujeti jih.

Naš prvi korak je bil, da smo ojačili ugled Jonesa s tem, da smo ga aretirali radi dezertacije. Ker je bila to le zvijača, smo ga seveda takoj opustili. Ravno to pa mu je dajalo še večji ugled v očeh dotičnih žensk. Zaupal je eni, kateri je posvečal svojo največjo pozornost, da za njegove listine v resnici ponarejene, da je ameriški begunec in Nemeč, ki se noče boriti proti svoji lastni krvi, ki pa hoče nasprotno na vsak način pripomoči k uspehu nemškega orožja.

V prvi vrsti bi radi izvedeli za glavni stan špijonov. Vsalet tega smo se dogovorili z Jonesom, da ponaredi potni list ter povabi vse tri na potovanje v Pariz. Odšli so z njim v Pariz ter ostale tam en teden, a čeprav si je Jones prizadeval na vse mogoče načine, vendar ni mogel dobiti od njih nikakega pojasnjenja o glavnem stanu špijonov.

Tudi nam niso dale ženske prilike, da bi jih zasledovali do konca vse mogoče prilike. Tekom večera njih bivanja v Parizu jih je opazoval X, eden naših najboljših mož.

Bivanje v Parizu je bilo konečno preključeno in Jones se je vrnil v Archerhon.

Še en poskus.

Naš naslednji korak je bil napraviti spor med ženskami in Jonesom, ki je lezel za eno teh žensk, je slednja odšla ter pričel dvoriti drugi, s čemur je vzbudil ljubosumnost. Resničen je rek, da napravi žensko ljubosumno, če hoče kaj izvedeti od nje.

Jones je potom svojega tovariša naznanil, da se namerava poročiti s to drugo žensko — in tedaj se je pričela cela šaloigra. S tem, da je netil njeno ljubosumnost, so pričele obtožbe in protiožbe tako hitro, da smo imeli kmalu popolno zgodovino večeršč. slučaj.

Podmorski čoln.

Ob francoski obali je križaril neki nemški podmorski čoln, ko je naša naloga je bila nabirati informacije različnih špijonov ter jih odvesti v Nemčijo. Kadar so dobile te ženske sporočilo o pričakovnem prihodu ali odhodu transportnih parnikov, so signalizirale novice hiš na nasprotni strani zaliva in ta hiša je poslala sporočilo naprej dotični hiši, ki je bila v zvezi s podmorskim čolnom. Podmorski čoln je sporočil vest nadaljnemu podmorskemu

VAŽNO POJASNILNO GLEDE POTOVANJA.

Res je, da se zamore sedaj potovati v staro domovino, toda parniki so prenapolnjeni in zato čaka dalj časa v New Yorku tisoč ljudi na prostora. Najbolje je rojakom potrpeti na svojem prostoru, nego po nepotrebnem trošiti v New Yorku denar. Zamore se bodo vendar kmalu izboljšale, zato naj preje raje vsko pilsa na pojasnila na:

TVEČKA FRANK SARKER

65 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Male in velike kmetije

Dr. A. Gosar.

Razlika med intenzivnim malokmetijskim ter ekstenzivnim velikokmetijskim poljedelstvom pri nas večini ljudi ni jasna. Vzrokov temu je več, glavni pa je gotovo ta, da nimamo statističnih podatkov, na katere bi mogli opreti svoje dokaze za prednost enega ali drugega načina obdelovanja zemlje. Zato vsako tako dokazovanje nima prave moči, ker je preveč teoretično ali pa izzveni v presplošne fraze.

Ker pri nas še dolgo ne bomo imeli potrebne statistike, kjer je v doglednem času sploh ne moremo imeti, hočemo navesti nekoliko podatkov iz Nemčije, kjer se je zadnja desetletja v agrarnem oziru veliko storilo. Te podatke sem povzel z znanega dela največjega nemškega agrarnega reformatorja Adolfa Damaschke.

Mimogrede bodi omenjeno, da pripravila Matica Hrvatska hrvaški prevod tega dela, ki je že izšlo v francosčini, španščini in madžarščini.

Pisatelj govori o notranji kolo nizaciji ter navaja pri tem v prilog malim kmetijam sledeče vzgled:

Od veleposestva, ki je merilo 703 ha, so razdelili 574 ha na 51 kmetij, tako da je torej merilo vsako posestvo povprečno 11 ha.

Čisti donos zemljišča se je vsled tega dvignil od 13.000 M na 23.022 M. Število živine je naraslo sledeče: konji od 27 na 70, goveda od 115 na 222, preiči od 170 na 340, perutnina od 20 na 121. Namesto 50 sadnih dreves je na sajenih sedaj 550 in število ljudi, ki se preživljajo na tem zemljišču je naraslo od 70 na 300! Pri vsem tem pa ni vstet donos ostanka zemljišča v velikosti od 129 ha.

Najemnik drugega zemljišča, ki je plačeval 46 M najemnine za ha, je propadel. Sedaj po razdelitvi posestva plačuje 30 malih kmetov za ha 53 M za obresti in amortizacijo, pa dobro uspevajo. Košnja sama se je podvojila, — krompirja se pridelalo osemkrat toliko kot prej. Prijemki za prodajo pridelke so narasli od letnih 26 tisoč mark na 69 tisoč! Število ljudi se je pomnožilo od 34 na 117!

Prirastka k številu živine, ki se priradi na teh zemljiščih seveda nesememo izvajati samo od tod, da imajo mala posestva večjo produktivno moč, kajti omenjena veleposestva pred razdelitvijo niso stala na viška poljedelške kulture ter bi se dala gotovo tudi pri velikem obratu znatno zboljšati.

Prednost imajo srednje in velike kmetije (5 do 20 oziroma 20 do 100 hektarov) edinole pri kmetijskih, povsod drugod za zaostajajo za malimi kmetijami ter za takozvanimi parcelnim obratovanjem.

Veleposestva pa stoji, izvzemši neznatno razliko pri konjih in ovcah, povsod daleč zadaj za vse mi ostalimi oblikami poljedelstva. Celo v govorednej prednjačijo male kmetije prav znatno srednjim in velikim. Nabolj značilna pa je razlika pri preičih, kozah in perutnini. Tu se očitno kaže produktivna moč malih posestev, ki je 10-in celo 20krat večja kot pri velikih kmetijah in veleposestvih.

Če pomislimo, da krije preičerje na Nemškem danes že 60 odstotkov potrebe mesa, potem si lahko predstavljamo, koliknega pomena je bila za Nemčijo razdelitev velikih posestev na male kmetije.

In najbrž ni več daleč čas, ko bodo nastopile v Sloveniji podobne, če ne popolnoma enake razmere.

Da nam bo pomen malih kmetij še bolj jasen, še nekaj. Kot smo videli, je v prvih dveh zgoraj omenjenih zgledih število ljudi, ki se preživljajo na nekletnjih, sedaj razdeljenih veleposestvih, naraslo od 70 na 300 — oziroma od 34 na 117.

Nasprotno pa živi v Šleziji, — kjer so veleposestniki v letih 1853 do 1880 pokupili nad 100 tisoč ha kmečke zemlje — na veleposestvih, brez ozira na njihovo rodovitost, povsod manj ljudi, kot jih je živele pred 50 leti!

Kaj pomeni beg ljudstva z dežele, tega menda ni treba posebej dokazovati.

Če hočemo ohraniti svoj roč zdrav in krepak, ga moramo pridriati na deželi, ker bodo tudi

mesta in industrijski kraji mogli edino z dežele dobivati nove in krepke moči.

Gorenje številke govore tudi za naše kraje in razmere dovolj jasno, da moremo edino z malim pa intenzivnim poljedelstvom ustvariti naim ljudem na domačih tleh tako ugodne življenjske pogoje, da jim ne bo treba bežati v mesta in v tujino, kjer postanejo — prej ali slej proletarci.

Zrakoplovska doba

Piše Gustav Lindenthal.

Ko je objavil Allan Edgar Poe pred nekako osemdesetimi leti svoj spis: — Brezprimerni doživljaji Hans Pfaala, — ki je potoval na luno, se je čeli svet čudil temu čudovitemu spisu radi navidezne vrjetnosti takega potovanja ter prepričljivosti znanstvenih posameznosti, ako daleč bi pač segla rodovitna domišljija Poe-a, če bi imel na svojo razpolago sedanje znanje glede aeronavtičarje! Prav kot so se uresničili na morju in pod morjem, o katerih je sanjal in katere je opisal Jules Verne, v teku par let po objavi, tako da so bile tudi uresničene nekatere bistroumne iznajdbe Hans Pfaala, če niso bile celo prekošene pri zadnjih velikanih zraka.

V jeseni leta 1916 so poročali o potovanju nekega nemškega zrakoplova iz Bolgarske preko Sredozemskega morja, po dolini reke Nila navzdol ter nato preko portugalske kolonije na iztočnem bregu Južne Afrike in nazaj — kar znači potovanje 6000 angleških milj brez izkrcanja! To poročilo je vzbudilo malo pozornosti v omenjenem času ter se izgubilo med vojnimi novicami onih dni. Ta uspeh pa je kazal na prepričevalen način, da je mogoče vzprizoriti tako dolga potovanja preko kopnega in morja brez prekinjenja in na večje razdalje kot je mogoče to na kopnem ali vodi, ne da bi se dotično prevozno sredstvo ustavilo.

Zadnje potovanje angleškega zrakoplova R-34 vzamemo lahko za znak, kaj vse bo dalo v kratkem doba. Uvedli bomo lahko nov in reden sistem trgovskega transporta, ki je zmožen razvoja kot si ga sedaj ne moremo predstavljati.

S tehničnega stališča je gotova stvar, da je mogoče zrakoplove, ki vsebujejo več milijonov kubičnih čevljev, izdelati tako hitro kot parnike s par tisoč tonami. Nobene težkosti ni zapaziti pri konstruiranju zrakoplovov, ki bodo ostali v zraku skozi tedne, če bo treba. Nadomestjenj vodika s helijem, nekim drugim plinom, ki se ne more uneti, bo absolutno odpravilo nevarnost ognja ali požara. Izguba plina vsled pronicanja skozi oklep balona je bila že sedaj skrcena tako, da ne presega šest odstotkov plina v teku enega meseca.

Hitro se bliža čas, ko bo mogoče obkrožiti celo zemljo v neprestanem poletu, ki bo trajal petnajst dni, ne da bi čutili potniki kako neugodnost. Ravno nasprotno bo res. Imeli bodo na razpolago komfort, katerega ni mogoče nuditi pri potovanju na parnikih ali železnicah.

Perspektiva možnosti, tako trgovskih kot onih tikajočih se novih razkritij, je vsled tega neomejena. Konstruiranja zrakoplovov bo gotovo izpolnjena kot je bila konstruiranja vsakega drugega prometnega sredstva. Vsalet tega se bodo tudi stroški značne transportacije zmanjšali na poznišne svote, čeprav ne bodo zrakoplovi nikdar primerni za prevažanje velikih tovorov.

Za prevažanje potnikov, pošte in luksurijskih predmetov pa bo transportacija v zraku v teku nekaterih let najbolj hitro, primerno in varno prometno sredstvo. To prometno sredstvo bo veliko pripomoglo k izmenjavi idej, produktov in informacij med narodi in plemeni človeštva. Na celem tem planetu ne bo v kratkem niti najmanjšega koščka zemlje, ki bi bil nepoznan.

(Nadaljevanje, 5. strani.)

Reorganizacija Ogrske

Nikdo ni pričakoval, da bo milenijski neposredno sledil odstopu Bela Kuna, vendar pa bi lahko pričakovali nekaj boljšega kot pa to, da se je dejanski zgodilo. Začasna vlada, ki je sledila padcu Kuna, je bila očitno preveč raznolika družba, da bi mogla držati skupaj, a je mogoče nudila boljše izgleda v časih kot so ti kot pa kak habsburški nadvojvoda. Nadvojvoda pa je soglasno z zadnjimi poročili dejanski na čelu vlade ter uživa baje tuji podporo zavznikov. Jutri se bo mogoče umaknil kakemu drugemu. Na vsak način pa je težko videti, kak dobiček bodo imeli zavzniki od tega, če podprajo Habsburžana.

Resnica je, da je to posebne vrste Habsburžan. Skozi številna leta je bil nadvojvoda Jožef to, kar lahko imenujemo "profesionalen Madžar", ki je sprejel to narodnost v starem cesarstvu z izključanjem vsake druge, celo nemške. Najti je bilo take, ki so rekli, da se pripravljajo na dan, ko se bo Ogrska odtrgala od zveze z Avstrijo in da je habsburška družina odobrila to postopanje, ki naj bi rešila dragoceno krono za družinske interese.

Po revoluciji Karolyija v pretekli jeseni je on s celo svojo družino izjavil, da se smatra od tedaj naprej navadnim madžarskim državljanom in vsled tega je lahko domnevati, da je bila želja biti uslužen svoji deželi motiv, ki je tičal za sedanjim napredovanjem do najvišje sile. Habsburžani pa so v sedanjem času nekoliko iz mode. Mogoče se bodo vrnili, a ravno v sedanjem času so komaj voditelji, katere bi narod splošno podpiral.

Vse kaže, da je obnašanje rumunske okupacijske armade odgovorno za nekatere zmešnjave v Budimpešti, vendar pa je kritiziranje Rumunov, katero je čuti v številnih krogih vse prej kot upravičeno. Ogrska je za Rumunsko dejstvo, ne pa teorija. Stari spor radi tih ali štirih milijonov Rumunov, ki so stekali pod madžarskim jarmom, je zastrupil čustvovanje skozi leta. Pred manj kot enim letom so bile madžarske čete še vedno v rumunskem glavnem mestu in Madžari so se vdeležili oplentive Rumunov, tekmo katere so odnesli vse, kar je predstavljalo kako vrednost. Madžari so proglasili, da ne bodo privolili v oproščanje svojih podjarmljenih narodnosti in dokler so čutili tako, so predstavljali stalno nevarnost za Rumunsko.

Bela Kun je prišel do moči radi tega, ker je domneval narod, da bo v stani obdržati in ohraniti stare meje. To pa je pomenilo direktno ogrožanje Rumunske. Nadaljna nevarnost je tičala v zvezi Kuna z Leninom, ki je ogrožal Rumunsko z druge strani. Vspričo boljševidnosti na iztoku in severu ter isto-stare Bolgarske na jugu, je bila Rumunska v smrtni nevarnosti. Mirovna konferenca ni storila ničesar drugega kot da se je pregovarjala z Bela Kunom in rumunska armada je končno slednjega strnoglavila. V tem oziru je služila rumunskim interesom ter onim sveta ter delovala za nas v nič manjši meri kot za sebe samo, ko je zahtevala razoroženje Ogrske.

Cilj zahtev, stavljenih v rumunskem ultimatu, je praktičnega, ne sentimentalnega značaja. V teoriji so te zahteve upravičene. Rumunska ne zahteva ničesar drugega kot povratek tega, kar ji je bilo ukradeno ali pa isto vrednost. Storiła je le varnostne korake da bo nevaren sosed razorožen, nakar ne bo mogel več delati škode. Dejanski pa je bilo to razoroženje izvršeno preveč strogo, kot kažejo vsa znamenja in Rumunci zahtevajo stvari katerih Ogrska najbrž niti nima. Dosti tega, kar so vzeli Rumunecem, so izgubili Ogrji v vojni in še veliko več so pokradli boljševidniki, dokler so bili gospodarji položaja. Za obe te stvari pa so Madžari direktno odgovorni in le pamet, ne pa pravica, zahteva, da se jim pusti vsaj nekaj, s čemer lahko pričnejo iznova.

Koncem konca pa je treba pomisliti, da so izvršili Rumunci delo sveta, ko ga ni hotel nihče drugi izvršiti. Policista se kara, in po pravici, če radi nepotrebno nasilje proti jetniku, katerega spremlja na postajo in vsa znamenja kažejo, da delajo Rumunci sedaj ... Nobenega smisla pa nima karati policista raditega, ker je izvršil aretacijo.

Dr. Krek v 1. ljubljanskem konsumnem društvu

Dne 24. svečana 1895 se je vršil prvi ustanovni občni zbor te zadruge. Med prvimi člani tega društva se bere poleg imena Jožeta Gostinčarja in Ivana Rakoveca tudi ime dr. Jozefa Dr. Kreka.

Zadruza je pričela svoje delovanje šele meseca rožnika 1895, in ves čas do svoje smrti ji je bil pokojni dr. Krek zvest prijatelj, oče in pokrovitelj. Kadar kaj ni bilo prav, kadar je nastopila kakakrižna, kadar je bil kak izlet, kadar je bila vsakolekna prireditve, večoma na Rožniku, tedaj je moral biti v naši sredi razni dr. Ivan E. Krek.

Društvo mora imeti za svoj začetek kapital ali kredit. Kapitala pa naše delavstvo ni imelo, asketi je morala torej kredit. Poleg drugih za naše delavstvo zavzetih gospodov, ki so jamčili za ta kredit, najdemo tudi dr. Krekovo ime.

Ker je potreba razrušil prostore na Kongresnem trgu št. 2, kjer se nahaja že od početka zadruga prodajalna, je Slovensko delavsko kat. društvo delo za silo na razpolago svoje sobe, kamor se je naselila prodajalna, iz česar sledi, da je bila delavska zadruga organizirana že od početka v ozkem stiku z delavsko politično organizacijo.

Otvoritev prodajalne se je vršila s sv. opravilom na Rožniku, katero je opravil dr. Krek, in po cerkvenem opravilu so udeleženci zavili k "Dolgemu mežnarju". Prvi načelnik društva je bil Jože Gostinčar.

Kako se je društvo razvijalo je razvidno iz sledečega pregleda nekaterih let:

Leto	Članov	Promet	Dobiček
1895	57	13.674,90	899,10
1904	543	112.508,78	4.274,17
1911	860	334.044,38	22.865,55
1914	1125	461.451,62	5.116,98
1918	3102	3.427.530,51	1.423,39

V letih vojne 1914-1918 je članstvo in promet naraslo, toda danes je upadal.

Ker se je izplačala članom 5%

dividenda od blagovnega prometa, ki je v tej dobi znašal nad 8 milijonov kron, se pokaže, da se je članom izplačalo takom pretečee-nih 24 let nad 400 tisoč kron dobička, ne oziraje se na druge ugodnosti, ki so jih člani uživali pri zadruzi. Za ves ta uspeh gre hvala ustanoviteljem, ki so se oprijeli zadruga misli, katero je razširjal in skrbno gojil naš nepoznani dr. Krek.

Seveda tega agrarnega napredka ni zagledala ena sama prodajalna, zato se so pričele ustanovljati podružne prodajalne, in sicer najprej na Glinceh pri Ljubljani, potem na Zaloški cesti, pozneje na Dunajski cesti. Pa tudi izven Ljubljane je društvo razširilo svoj delokrog ter odprlo prodajalni v Trzinu na Gorjuškem ter Križu pri Trzinu, potem v Kranju in slednjem tudi v Sv. Križu pri Kostanjevici, tako da šteje zadruga danes osam prodajalnih z nad 3500 člani.

V bližnji bodočnosti se pa naprava otvoriti v raznih krajih še več novih prodajalnih.

Tekom vojne, ko je evelo delavstvo, se je pa nasprotno izkazalo prav posebno delavsko konsumno društvo s tem, da cen ni navijalo, vsled česar so se posebno prva tri leta vojne kazale velike razlike v cenah raznih prodajalnih in konsumnega društva. Temu je pripisati tudi velikanski naval za pristop k društvu, ki se kaže v letih vojne, ko je stanje članov poskočilo od 197 na 3112. To število bi se pa lahko tudi podnesorilo, če bi društvo imelo za vse priglašene člane dovolj prostora in blaga.

Ker pa tega ni bilo dobiti, je nastalo društvo v varstvo starih članov sprejemanje novih odklanjati, zato se tekoma leta 1914-15 tudi stanoje članov ni zvišalo.

Splošna panika na trgu ter nevarni padec cen, ki je bil posledica zrušenja stare avstrijske fronte, je kolikortoliko vplivala tudi na našo stanoje sodržav.

Thrift is Power BUY W.S.S.

vsled česar je bil tudi poslovni uspeh lanskega leta manj povečan. Vendar z ozirom na precejšen rezervni zaklad in razširjenost zadruga ni pričakovati kvarnih posledic. Društvo ima 5 lastnih lis in sicer na Viču-4lineah, v Ljubljani na Zaloški cesti, Starem trgu, v Spodnji Šiški ter v Kranju.

Iz gorčičnega zrna, ki ga je položil v zemljo razni dr. Krek, je zrastle veliko drevo, pod katerim se senči naše delavstvo. Društvo leto bo praznovalo svojo 25letnico. Bog daj, da bi se tedaj znašli v lepi slogi, da preslavimo srebrni jubilej delavskega združništva v urejeni in utrjeni Jugoslaviji, za katero je naš nepoznani dr. Krek žrtvoval zadnje svoje moči in življenje.

Agrarna reforma

Belgrad, 17. junija. — Danes se je sestala v drugi belgradski gimnaziji anketa, ki jo je sklical minister za agrarno reformo dr. Poljak, da se posvetuje o zakonu za agrarno reformo.

Na anketi, ki bo trajala nekoliko ni se imajo izvesti ona vprašanja agrarne reforme, ki jih perlamentarni odsek ni rešil. Namen ankete je, čuti mnenje interesantov obeh strani, kako bi se rešitev agrarnega problema mogla izvesti čim pravičnejše in popolnejše.

Na anketi je došlo veliko interesantov iz vseh krajev naših dežel ter veliko število posestnikov in kmetov.

Sejo je otvoril minister dr. Poljak, ki je naglašal, da so to pot prvokrat prišli interesanti iz vseh dežel naše nove države k posvetovanju, da se rešijo važna vprašanja agrarne reforme. V svojem govoru je poudarjal veliki zgodovinski pomen agrarne reforme v socialnem razvoju našega naroda.

Agrarna reforma je nadaljevanje gibanja iz leta 1848., ki je pa imelo za posledico le odkupljenje kmetov, ni pa rešilo veliko število drugih kmetijskih vprašanj. — Kmetje so takrat dosegli samo osebno svobodo, gospodarsko pa so ostali odvisni tudi naprej od velikih posestnikov.

Avstroogrška politika je tudi nadalje vdruževala fevdalizem, sicer v drugi obliki, da nagradi svoje verne služabnike in da ohrani v bodočnosti v fevdalni gospodi svoje udane selce. Danes je zahteva časa, da se fevdalizem popolnoma odpravi, in sicer iz nastopnih razlogov:

1. — To zahteva gospodarski interesi naroda, ker se s tem dvigne produkcija zemlje;

2. — To je zahteva socialnih potreb, to zahteva naša narodna demokratska mentaliteta, katere jedro tvori v naši državi Srbije, to zahteva današnji duh časa v agrarnem delu.

Ono zahteva tudi, da se ukine tudi ona posest, ki je nastala kapitalističnim potom. Ponovno naglašajo, da hoče vlada prevzeti vso odgovornost za razvoj razmer v državi in da je treba s tem računati.

Nato se je razvila takoj debata o posameznih vprašanjih, ki zahtevajo nujne rešitve.

PRAZNOVERNOST INDIJAN-CEV.

Skozi stoletja so imeli mehiški Indijanci velik strah pred stvarjo, katero so imenovali kužno mesto v jezeru Chapala, v bližini obali Tizapan. Niso se hoteli kopati v dotičnim mestu ali se voziti krog njega v čolnu, kajti izjavljali so, da je voda tam olje.

Dolgo časa pozneje pa so pričeli previdno mazati svoje lesene čolne s tem oljem, kar se je izkazalo kot zelo koristno, kajti čolni niso več zajemali vode in navada je postala vsled tega splošna. Niso vedeli, da je to olje petrolej, ki prihaja iz nekega podzemnega vrelca, ki pokriva vodo s petrolejem na razdaljo dveh milj.

Kadar je voda v jezeru niska, plava petrolej po površini jezera v solidnih masah in vsaka večja kopa takih mas je vredna večje kope takih petrolejov.

Glas Naroda

najstar. slov. dnevnik v Ameriki

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Priobčja najzanimivejše novice iz celega sveta.

Priobčja romane, povesti, šalo, razno-terosti.

Priobčji vse, kar zamore zanimati povprečnega čitatelja.

Razsirjen je po vseh slovenskih naselbinah od Atlantika do Pacifika.

Glasilo Jugoslovanske Katoliške Jednote, in Zapadne Slovanske Zveze

Najboljše sredstvo za oglaševanje.

Stane za vse leto	\$4.00	Za celo leto za mesto New York	\$5.50
Za pol leta	\$2.50	Za pol leta	\$3.00
Za četrt leta	\$1.25	Za četrt leta	\$2.00

Naročite ga za svojce v starem kraju

Za Evropo za celo leto	\$6.00
Za Evropo za pol leta	\$3.50

Tehnično osebje je organizirano.

Slovenic Publishing Company
82 Cortlandt Street
New York City

GOZDNI ROMAR

FRANCOSKI SPISAL GABRIEL FERRY.

Za "Glas Naroda" prevedel G. P.

(Nadaljevanje.)

Na obzorju se je pokazala črna, skoro nevidna točka, ki pa je postajala vedno večja. Kmalu nato se je pojavil čoln, ki je pušal za seboj belkasto sled pen.

Pepe se je hitro vrgel na tla kot je bil dolg in širok, iz strahu, da bi ne zapazili iz čolna njegove sence. Z visoke postojanke, na kateri se je nahajal, pa ni mogel niti za en trenutek izgubiti čolna iz oči. Kmalu je videl, kako je čoln obstal kot roparska ptica, k plava v zraku, da si izbere mesto, kamor hoče planiti. Naenkrat pa se je pričel čoln zmetati v smeri proti zalivu.

— Ne očitavljajte se, — je rekel vojak. — Storitte kot da ste doma.

In res so bili videti veselači varni pred vsakim motenjem, kajti par trenutkov pozneje je zaškripal pesek ob plešnatem mestu na bregu.

— Aha! — je rekel vojak. — Nikakih zavojev blaga! Mogoče pa niso tihotapec!

Trije možje so se nahajali v čolnu ter so vzprizorili le najbolj potrebne vrstne odredbe, da ne motijo preveč hrupno nočnega mira. Tudi njih obleka ni bila tako kot jo ponavadi nosijo tiho tapci.

— Kdo, za vruga, so pač ti ljudje? — si je mislil vojak.

Skozi skupine posušene trave, ki je krila obronek, na katerem se je nahajal Pepe, je slednji lahko opazoval, kaj delajo ti trije možje v čolnu. Na dno povelje onega, ki je sedel pri krmini, skočila oba ostala na kopno, da prečeta okolico ter pustila onega, ki je bil očitno njih načelnik, samega v čolnu.

Pepe ni za trenutek vedel, če hoče pustiti oba v zaseko. Pogled na čoln, ki je bil izročen varstvu le enega človeka, pa je izpreme nil njegov sklep. Ostal je nepremično na svojem mestu ter zadrževal celo sapo, ko sta šla oba možka, oba oborožena s katalonskim možem, par čevljev pod njim režno.

Pepe je mogel videti le to, da je bila mornariška obleka, ka tava sta oba nosla, črna takratni kotzarski obleki ter se držali nekako v sredini med uniformo kraljevske mornarice ter ono trgovske mornarice. Obrazni potoz obih pa ni mogel spoznati po baskiškim pokrivalom. Naenkrat pa sta oba mornarja obstala. Košček zemlje se je odrgal pod kolenom ter zdrknul z lahkim šumom po obronku navzdol.

— Ali nisi ničesar slišal? — je rekel eden izmed obeh.

— Ne. Mogoče ti?

— Zdelo se mi je kot da je padlo nekaj od tam dol. — je rekel drugi.

— Rečem ti, da se nama ni treba ničesar bati, — je rekel drugi. — No, je tena ter nam je "oni drugi" zagotovil, da lah ko jamati za stražnika, ki spi cele dneve.

— En vzrok več, da ne more spati ponoči. Ostani ti tukaj, jaz pojdem gor. Če najdem tam zaspance, — je rekel ter pokazal svoj široki nož, — tem slabše, ... ali tem boljše, kajti potem bo vedno spal.

— Hudič, ta ti je pa filozof! — si je mislil Pepe. — Sedaj sen že dosti spal.

Kot knač, ki se levi, se je zmuznil iz svoje vrhuje sukunje, ka tava je pustil ležati ter pričel plezati naprej tako prevdno, da je bil že daleč proč, ne da bi povzročil niti najmanjši šum in ne da bi ga čula ženja sama. — kot pravijo Španci, S puško v roki je do spel ravno nad točko, pod katero se je ustavil čoln.

Tam se je oddalnil ter iskal z žarečimi očmi moža, ki je ostal sam. Slednji je bil videti zatopljen v globoke sanje, kajti nepremično je sedel v svojem širokem plašču, ki je ogrinjal njegovo pa stavo ter ga obenem varoval pred vlažnim nočnim zrakom. Ker se bile njegove oči uprte na široko morje, ni mogel videti temne po stave mejnega stražnika, ki se je dvignil na višini strmega robu ter meril z očmi razdaljo, ki ga je ločila od ploščatega brega. Tu je bil napravil kretanje kot da se hoče obrniti proti kopnem in v enem trenutku je izpušil Pepe veje nekega grmovja ter skočil na tujca kot tigar na svoj plen.

— Jaz sem, — je rekel. — Ne ganite se, kajti drugače ste o senčenega tujca.

— Kdo si? — je vprašal tujec, kojega od srda planteeče oč niso kazale nobenega straha.

— Ej, ej, Pepe sem, saj veste, oni Pepe, ki vedno spi.

— Slabo zanj, če me je izdal, — je rekel tujec kot da govor sam zase.

— Če mislite s tem Don Luko, — ga je prekinil mejni stražnik — vam lahko zagotovim, da on kaj takega ni zmožen. Če sem jaz tukaj, se je zgodilo to raditega, ker je bil on oprezen proti tiho tapcem.

— Tihotapec! — je rekel neznanec z izrazom največjega za ničevanja.

— Če sem rekel tihotapec, — je rekel Pepe, zadovoljen s svoj prekanjenostjo, — se je zgodilo to raditega, da vam ne rečem kaj bujsnega, kajti vi nimate tukaj niti za eno unčo trgovskega blaga.

Pepe je lahko povsem mirno opazoval neznanca. Bil je to mlad človek, star nekako petindvajset let. Imel je od solnce obzagnano lice mornarje. Goste in temne obrvi so se krepko odbijale od širokega čela. Velike črne oči, ki so žarele s skrivnostnim plamenom globoke in jamicah, so oznanjale nespravljive strasti. Usta neznanca so bila znakovno navzdol ter izražala zaničevanje. Gube v njegovem licu so bile kljub mladosti že precej označene ter dajale njegovim potezom izraz nrtle porogljivosti, domišljavosti in zaničevanja.

Iz njegovih oči in njegovega lica je človek lahko sklepal, da rta častilakomnost in osveteljenost prevladajo lastnosti tega moža. Njegova obleka je bila ena častnika španske mornarice.

Pogled, ki bi prestrašil vsakega drugega kot mejnega stražnika, je izdalj nastopnost tujca, ki je videl, da ga stražnik tako natančno motri.

— Salo na stran, ti navihance! Kaj hočeš? Govori! — je rekel tujec.

— Govoriva o najini zadevi, — je rekel Pepe. — Jaz sem zadovoljen s tem. Najprej boste dali svojima možema, ki bosta prinesla nazaj moje svetilko in vrhujo sukunjo, ukaz, da se mi ne približata preveč. Na ta način bova lahko kramljala, ne da bi naju kdo motil. V drugačnem slučaju pa bom oddal strel, ki vas bo ubil ter dal tudi signal, nakar bom odrinil od brega. Kaj pravite k temu? Ničesar. Dobro. Ta odgovor je prav tako dober kot vsak drugi. Sedaj pa nadaljujva. Vi ste dali mojemu kapitanu štirideset unč zlate? — je vprašal vojak, ki je izdatno povečal svoto.

— Dvajset, — je odvrnil tujec brez obotavljanja.

— Rajše bi videl, če bi jih bilo štirideset, — je odvrnil Pepe. Takih svetov plačuje človek da sme vzprizoriti sentimentalni izprehod na Eneidah. Moje vmešavanje vam mora biti mučno in vsled tega mi morate plačati, če hočete, da se odstranim.

— Kdo? — je vprašal neznanec, kateremu se je že mudilo.

HENRY J. SCHNITZER STATE BANK

ENA NAJSTAREJŠIH BANK, KI STOJI POD STALNO DRŽAVNO KONTROLO
RAZPOŠILJA DENAR NA VSE KRAJE S POLNO GARANCIJO
PRODAJA VOZNE LISTKE ZA VSE ČRTE PO ORIGINALNI CENI
IZVRŠUJE VSE ZADEVE V STAREM KRAJU

Ki žele potovati v stare domovino, ki žele poslati denar ali kateri trajo opraviti katerokoli zadevo v stari domovini, naj se obrnejo na našo banko, ki stoji svojim rojakom že preko 25 let v popolno zadovoljstvo, pošteno in sigurno.

VSESTRANSKA NAVODILA IN POJASNILA dobi vsako takoj v materinskem jeziku.

Henry J. Schnitzer State Bank
141 Washington Street New York, N. Y.

— Malenkost. Kapitanu ste dali štirideset unč....

— Dvajset, rečen ti....

— Rajše bi videl, da jih je bilo štirideset, — je ponovil Pepe. — radi mene naj jih bo dvajset. Hočem biti skrcmen, kajti jaz sem e navaden vojak, on pa je kapitan. Vsled tega tudi nisem tudi tako nespameten, da bi ne zahteval dvojno tega, kar je dobil on.

Tako osleparjeni tujec je zaklel, a ni ničesar odvrnil.

— Zelo dobro vem, — je nadaljeval Pepe, — zakaj je to ma o, kajti on dobiva trikrat več plače, a ima trikrat manj potreb kot jaz. Vsled tega bi imel pravico do trikratne svote. Ker pa so časi tuji, hočem ustrajati pri svoji zahtevi.

Oster boj se je očitno vršil v srečo neznanca in sicer med krbojo in jezo. Kljub hladu je bilo njegovo čelo orošeno z znojem. Neke zelo velika potreba ga je morala privedi na ta skrivnostni prostor in ta potreba je dušila njegov srd, ki je bil videti brezmejen. zraz zaničljive odločnosti, ki se je kazal na licu Pepeta, mu je izsveteljal svetloval, da je tak dogovor nujen in potegnil je s prta dragocen prstan, katerega je izročil vojaku.

— Vzemti to in glej, da se izgubiš, — mu je rekel.

Pepe je vzeml prstan, si ga ogledal ter se obotavljal.

— No, hočem riskirati ter ga vzeti za štirideset unč. Od sedaj naprej sem slep, gluhi in nem.

— Računam na to, — je rekel tujec hladno.

— Pri življenju moje matere, — je rekel Pepe, — ker ne gre za tihotapstvo, vas hočem dobro podpirati. Sami uvidite, da ne morem v svoji lastnosti kot mejni stražnik gledati, kako drugi tihotapijo ter tihotapiti udi sam.

— Le mirno ostani ter si potolaži svojo bojazljivo vest, — je čkaj tujec s trpkim usmevom. — Straži ta čoln, dokler se ne vrnem. Jaz hočem slediti svojim ljudem. Naj se zgodi kar se hoče, naj vidiš kar hoče, naj izostanemo tako dolgo kot se nam zdi, ti npršaš bitikot si rekel, nem, gluhi, slepi in potrpežljivi.

Ko je govoril tujec te besede, je stopil iz čolna na breg ter iz čoln v ovinku zaseke.

— Ko je bil enkrat sam, je pričel Pepe ogledovati v mesečini de ant, ki je bil vdolan v prstan, katerega je s silo iztirjal od tujca.

— Če ni ta kamen ponarejen, — si je rekel, — ni treba, da bi v vlada sploh kedaj plačala. Kljub temu pa hočem od jutri naprej okoleto zabavljati na zadrževanje plače. To bo napravilo dober mis.

(Dalje prihodajdi.)

Slovenske novice

South Chicago, Ill.

South Chicago, Ill. — Pismo iz domovine je doletelo rojaku 23 let stari mlademu iz tujke. Pismo je bilo iz Collinwooda, kjer se naselbine Frank Zabolkar. V pismu potoča sin, da je moral biti pri vojakih 15 mesecev, v bolnišnici pa se je mučil 8 mesecev. Preden je zbolel, se je nameraval poročiti. Za njim žaluje njegova izvoljena, v Smarjeti pri naselbini pa zapuščena starša, brate in štiri sestre. Počivaj v miru!

Joliet, Ill.

Joliet, Ill. — Dne 26. julija sta si obljubila zakonsko zveščob pred oltarjem sv. Jožefa v naši cerkvi v John Kováč in gd. Annie Musić. Ženin je doma od Lake pri Zidanem mestu, nevesta pa je hči g Petra Hudiča na 305 Scott Street.

Lansko leto spomlad se je poročala, da je bil korporal Jos L. Petrovič, sin gospe Marje Petrovič iz Marble St., v vojni na Francoskem. Te dni pa je prišla Keru je ponesrečenki dal prvo povest, da je vrhovni poveljnik ameriške vojske odkloval korporala Jos. L. Petroviča s križcem D & C. za posebno hrabrost in pogum v vojni na Francoskem.

Cleveland, Ohio.

Cleveland, Ohio. — Enaki pravosti? — je umrla v Travniku pri Lokem potoku njegova mati, kakor en naznanja brat v pismu, katero sprejel. V tem pismu je nadalje rečeno: Rečem le to, da nas je vaš gospod Wilson s svojo modro besedo resnično pripeljal! Kje so vsi tisti lepi principi o samoodločevanju narodov? Vse te lepe besede so splavale po vodi: Italjani so na Rakelu v Logatcu. Postojni, na Reki in v Pulju. Popolnoma slovenski kraji so pod lažna jarmur! Tebe in nekaj tovaršev so umeli za časa vladanja stare Avstrije zapisane v črno knjigo, in prav gotovo bi visel, če bi Te do lažna Avstrija v svoje kramlje. Sedaj vas pa vsak zavešen in pečen človek časti in spoštuje, zato vam kliče: Pridite na odreseno svetlo zemljo! Iz Lokkega potoka jih preglašamo okoli 40. Imenuo tudi nekaj invalidov in pohabljenec. Druginja je velikanska; liter vina stane 12 do 16 kron, moka 5 do 6 kron kg, tola že, zrc, ker zaslužijo delavci na dan po 30 do 40 kron. Pismo sklepa z željo, da se Mr. Truger čimprej vrne v svojo o-

svoboden domovino.

Pismo iz domovine je doletelo rojaku 23 let stari mlademu iz tujke. Pismo je bilo iz Collinwooda, kjer se naselbine Frank Zabolkar. V pismu potoča sin, da je moral biti pri vojakih 15 mesecev, v bolnišnici pa se je mučil 8 mesecev. Preden je zbolel, se je nameraval poročiti. Za njim žaluje njegova izvoljena, v Smarjeti pri naselbini pa zapuščena starša, brate in štiri sestre. Počivaj v miru!

Stariši Mat-sovec, 3322 St. Clair Ave., pogtešaji svojo 16letno hčer Mary.

Dne 27. julija zvečer si je duzakonsko zveščob pred oltarjem sv. Jožefa v naši cerkvi v John Kováč in gd. Annie Musić. Ženin je doma od Lake pri Zidanem mestu, nevesta pa je hči g Petra Hudiča na 305 Scott Street.

Lansko leto spomlad se je poročala, da je bil korporal Jos L. Petrovič, sin gospe Marje Petrovič iz Marble St., v vojni na Francoskem. Te dni pa je prišla Keru je ponesrečenki dal prvo povest, da je vrhovni poveljnik ameriške vojske odkloval korporala Jos. L. Petroviča s križcem D & C. za posebno hrabrost in pogum v vojni na Francoskem.

Cleveland, Ohio.

Cleveland, Ohio. — Enaki pravosti? — je umrla v Travniku pri Lokem potoku njegova mati, kakor en naznanja brat v pismu, katero sprejel. V tem pismu je nadalje rečeno: Rečem le to, da nas je vaš gospod Wilson s svojo modro besedo resnično pripeljal! Kje so vsi tisti lepi principi o samoodločevanju narodov? Vse te lepe besede so splavale po vodi: Italjani so na Rakelu v Logatcu. Postojni, na Reki in v Pulju. Popolnoma slovenski kraji so pod lažna jarmur! Tebe in nekaj tovaršev so umeli za časa vladanja stare Avstrije zapisane v črno knjigo, in prav gotovo bi visel, če bi Te do lažna Avstrija v svoje kramlje. Sedaj vas pa vsak zavešen in pečen človek časti in spoštuje, zato vam kliče: Pridite na odreseno svetlo zemljo! Iz Lokkega potoka jih preglašamo okoli 40. Imenuo tudi nekaj invalidov in pohabljenec. Druginja je velikanska; liter vina stane 12 do 16 kron, moka 5 do 6 kron kg, tola že, zrc, ker zaslužijo delavci na dan po 30 do 40 kron. Pismo sklepa z željo, da se Mr. Truger čimprej vrne v svojo o-

Male pred polnočjo 26. jul. se je prevrnil avtomobil, katerega je vodil George Krajev, stanujoč na 4415 St. Catherine Ave. Zadel je v avtomobilom, katerega je vodil Charles Broz, na Broadway in 55. cesti. Krajec je močno poškodovan in so ga odpeljali v bolnišnico.

Društvo sv. Vida St. 25 KSKJ. bo imelo vrtno veselico na Louis Keršičkarjevi farmi v Nottinghamu 17. avgusta.

Čel vojakov je dospel Mathew Grdina, sin Johna Grdine, ki je sel k vojakom že leta 1917. prestopal. Bil je skoro ves čas na Francoskem. Vrnil se je tudi Matija Milavec, kakor tudi sin družine Lusin.

Poročno dovoljenje sta dobila jljem.

Save and Succeed BUY W.S.S.

Anton Žnidaršič, 1114 E. 63. St. in Cecilia Smolič

Dne 28. julija sta bila poročena Alojzij Hočevar in Josipina Fink. Oba sta dobro znana tukaj. Ženin je rojen v starem kraju v krtški farmi. Nevesta je hči Antona in Josipine Fink. Bila je že kot dekle zelo delujoča pri vseh dobrih stvarih. Bila je cerkvena pevka več let. Kot članica dekliskega društva je veliko storila za društvo, saj je bila vedno med delujočimi in za napredek vnetimi članicami tudi na odru je bila izvrstna igralka. Bila srečno!

Tri tedne zakonskega življenja je mislil devolj za Fr. Bodoviča. Tri tedne je poročen, pa ga je v tem času žena že trikrat spredla iz hiše. Sedaj taži za razpoko.

Lerain, Ohio.

V bolnišnici se je dal časa namano Anton Rožanec. Tipi hude bolečine.

Tiknik v korist slovenske šole v cerkvi sv. Cirila in Metoda bo lue 21. avgusta pri šoli.

Chicago, IU.

Trzko je bila rojakinja gospa D. muvič.

Citati in aforizmi

Kraljem se očita, da ne čujejo radi resnice; ali jo ljubijo, če jim ni prijetna narodi? Nekdaj so karnali svoje preroke, ki so jih neustrašeno svarili ter v lice jim pravili resnice, katere jim niso bile po volji. Ali sedaj narodi delajo drugače? Samo da kameje, s katerim poljajo nepovdne jim svaritelje, ni pravo kmenje, karšeno se pobira po česti!

Jesip Stritar.

Kreposti razmakni sree na stečaj a srečno ga strasti zakleni!

Simon Gregoršič.

Krvi nalože kdaj se žejna tigru bijeno gladno plea krvavi pase, svestavni mož ni napasti glada.

Josip Cimperman.

Krvna vez je vendar še vedno najtrednejša na svetu za človeka, ka rna sree. Prva ljubezen, ki blaži človeka, gotovo je ljubezen do mlie matere, do skrbnega očeta in do tistih, ki so z nami vred iz eneza vira dobili življenje. Naj tudi obdaruemo ostro zakonodajstvo in natanki patriarhalnem slovenskega kmetijana, ki je z roko svojo umoril sina, kateri se je pregrešil za per domovino, z naravnega stališa ga nihče ne boode opravičeval.

Vse ideje, bodisi še tako vespjelne v sree, umaknejo se včasih čustvom. Ti jih je Stvarnikova reka midro vsadila v človeško sree, da vezejo očeta s snom, brata s sestro.

Josip Jurčič.

Kultura je vrednost narava. Harmoniska popolnost in svoboda vzvišenost te kulture pa je posameznik, v kolikor ga more pri-siliti, da s življenjem stremi do nje, edine narilo njegove narodne dolžnosti.

VI. Levstik.

Lačen človek, akv ima le količ-kaj upornosti proti usedi, se ne strelja iz nesrečne ljubezni ter ne pije cikankalija na zdravje Dalci-voje.

VI. Levstik.

Lahko pa strast pripelje v pas in sreča, ki jo zarjajoč uživaš, se lahko gredoč izpremeni in le gorje ostane. Li ne raztople ga v svojem morju vse solze in vzdih vsi ne prepode.

E. Kristan

Lahko se marsikaj izreče, a d štirikrat do tih jame prezagla nas beseda peče.

Ivan Jenko.

Lahko pa strast pripelje v pas in sreča, ki jo zarjajoč uživaš, se lahko gredoč izpremeni in le gorje ostane. Li ne raztople ga v svojem morju vse solze in vzdih vsi ne prepode.

E. Kristan

Lahko se marsikaj izreče, a d štirikrat do tih jame prezagla nas beseda peče.

Ivan Jenko.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

F. N., Greensburg, Pa. — Imena dopisnika ne izdamo pod nobenim pogojem kot ga tudi ne sme izdati nobeno pošteno uredništvo. Povemo imo le, če to pisec sam zahteva. Pošljite nazprotno poročilo v list. Priobličili bomo z veseljem.

NAZMANILO.
Tužnim sreeom naznanjam vsem serodnikom in prijateljem žalostno vest, da je nemila smrt pretrgala ut življenja moji ljubi materi
MARIJI KRAŠOVEC, roj. P. ntar.
Umrla je dne 9. oktobra 1917 v starem kraju, fara Primorskevo Zaprška moža, enega sina ter eno hčer. V Ameriki zapuščena brata, sina in nepe žalujejo hčer
Mary Goršek.
Greensburg, Pa., 7. avg 1919

ZAHVALA.

Rojakom v Rock Springs, Wyo., se najiskreneje zahvaljujem za svoto \$46.25, katero so mi darovali Bog vam povni tisočkrat.
Thomas Tekave,
1293 E. 55. St., Cleveland, Ohio.

VAŽNO ZA POTNIKE.

Vse one rojake, ki so namenjeni potovati v stari kraj, opozarjamo na odlok jugoslovanske konzulata, da se za nedoločen čas ne bo do izdajali potni listi za Slovence in Hrvatje. Zato naj ostanje na svojem mestu, dokler ta odlok ne bo razveljavljen in bomo to objavili v Glas Naroda. Oni pa, ki imajo že jugoslovanski potni list, lahko potujejo, naj pa nas najprej vprašajo za pojasnila.

Rojakom v Cleveland, in sploh v državi Ohio naznanjamo, da jih bo v kratkem obiskal naš potnil

Iščem svojega svaka LUKO JANEZ in MATIJO PAJNIC. Prvi je bil lansko leto v Dodgeville, Mich., drugi pa v Mobile, Ala., pred dvema letoma; drugi se zove podomače Banca iz Gerova. Presna cenjena rojake, če kdo ve za naslov od katerega, naj mi ga naznani, za kar mu bom zelo hvaležen, ali naj se mi pa sama javita. — Joe Gasparac, Zivac, Jacksonville, Ga. (8-11-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh dveh, naj mi poroča, za kar mu bom zelo hvaležen. Jaz sem na smrt bolna in bi želela, da juna izročim svojo zadnjo željo. — Frances Podreberšek, Box 190, Gillespie, Ill. (8-14-8)

Iščem svojega brata in očeta, oba ANTON PODREBERŠEK. Za brata že ne vem kakih 15 let in oče je bil pa pred vojno nekeje na Nemskem. V slučaju da kdo izmed rojakov kaj ve od teh